

Opinnäytetyö (AMK)

Esittävän taiteen koulutusohjelma

Teatteri

2016

Johanna Perttunen

”OLISINPA ALOITTANUT TEATTERIN HARRASTAMISEN JO AIEMMIN!”

– I/O-speksin osallistujien kokemuksia teatterin
harrastamisesta

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Johanna Perttunen

”OLISINPA ALOITTANUT TEATTERIN HARRASTAMISEN JO AIEMMIN” – I/O SPEKSI OSALLISTUJIIEN KOKEMUKSIA TEATTERIN HARRASTAMISESTA

Opinnäytetyössä selvitetään millaisia kokemuksia teatterin harrastaminen on synnyttänyt I/O-speksi-projektiin osallistuneiden esiintyjien joukossa. Selvitys perustuu palautekyselyyn, joka tehtiin vuonna 2015 I/O-speksi-projektiin osallistuneille. Aineiston perusteella vastaajien kokemukset teatterin harrastamisesta voi jakaa neljään aihealueeseen: epäonnistumisen pelko, haastavat harjoitteet, itsevarmuus ja positiivinen kokemus projektista.

Opinnäytetyön aluksi esitellään ensin I/O-speksin formaatti sekä harjoituskauden kulku. Sen jälkeen käsitellään aineistosta nousseita aiheita sekä ohjaajan merkitystä positiivisen kokemuksen tuottamisessa. Työn lopussa on listattuna kahdeksan teesiä, jotka toimivat ohjaajan apuna prosessilähtöisessä ohjaamisessa. Opinnäytetyön liitteissä on listaus speksin ohjauksessa käytetyistä harjoitteista ja niiden ohjeistuksista.

Keskeisimpinä lähdeveoksina opinnäytetyössä ovat Reetta Vehkalahden (2008) Leikkivä teatteri, Simo Routarinteen (2005) Improvisoi! ja Päivi ja Timo Sinivuoren (2000) Esiripusta aplodeihin – opas harrastajateatteriohjaajille ilmaisukasvattajille

ASIASANAT:

teatteri, esittävä taide, prosessilähtöinen ohjaaminen, harrastajateatteri, speksi, kokemus, harrastajateatteriohjaaja, palautekysely, teatteri-ilmaisun ohjaaja

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in performing arts | Theatre

2016 | 56

Minna Haapasalo

Johanna Perttunen

"I WISH I WOULD HAVE BEEN INTERESTED IN THE THEATRE EARLIER" – EXPERIENCES OF THE PARTICIPANTS OF THE I/O-SPEKSI

The aim of the thesis is to study what kind of experiences having theatre as a hobby has generated in the line-up of I/O-speksi project. The author was the director of the project. The study is based on a feedback enquiry which was implemented 2015. As a result four main themes arose from the data: fear of failing, challenging exercises, confidence and positive experiences from the project.

In the beginning I/O-speksi is introduced as a format. The training period is also described. The themes aroused from the data are concentrated as well as the director's relevance in gaining the positive experience of the project among the respondents. Finally there are listed eight thesis which will help the director to pursue the goal of having a good experience from a theatre project. In the annex there are listed all the exercises used in the I/O-speksi project.

The most relevant source books of the thesis are Reetta Vehkalahti's (2008) *Leikkivä teatteri* (Playful theatre), Simo Routarinne's (2005) *Improvisoi!* (Do the improvisation!) and Timo and Päivi Sinivuori's (2000) *Esiripusta aplodeihin - opas harrastajateatteriohjaajalle ja ilmaisukasvattajalle* (From curtain to applause- A guide book for an amateur theatre director and drama instructors).

KEYWORDS:

theatre, performing arts, process based directing, amateur theatre, speksi, experience, amateur theatre director, enquiry, drama instructor

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 I/O - SPEKSI	6
2.1 Harjoituskausi	7
2.1.1 Improvisaatiokerrat	8
2.1.2 Näytelmäharjoitukset	9
3 TEATTERIHARRASTUKSEN MERKITYS I/O-SPEKSISSÄ	12
3.1 Epäonnistumisen pelko	13
3.2 Haastavat harjoitteet	15
3.2.1 Improvisaatioharjoitteet	18
3.2.2 Lämmittelyharjoitteet	20
3.2.3 Hahmoharjoitteet	21
3.3 Itsevarmuus	23
3.4 Positiivinen kokemus projektista	25
4 OHJAAJAN MERKITYS KOKEMUKSEEN	29
4.1 Ohjaaja luottamuksen rakentajana	30
4.2 Ohjaaja harjoitusten suunnittelijana	32
4.2.1 Harjoitussuunnitelma ja harjoituskerran kulku	32
4.3 Ohjaaja saa epäonnistua	35
4.4 Ohjaajan rooli esityskaudella	36
5 LOPUKSI	39
LÄHTEET	41

LIITTEET

- Liite 1. Palautekysymykset
- Liite 2. Teatteriharjoitteet

1 JOHDANTO

Olen aloittanut teatterin parissa työskentelyn varsin myöhäisellä iällä, vasta 18-vuotiaana, kun pääsin Jyväskylän kristilliseen opiston vuoden kestäväälle teatteri-ilmaisun linjalle. Hain sinne suoraan ammattiopiston jälkeen, sillä aiemmin opiskelemani ammatti ei tuntunutkaan omalta jutultani. Muistan elävästi opiston pääsykokeet, jossa meille ohjattiin teatteriharjoitteita. Harjoitteiden tekeminen ahdisti minua hyvin paljon. Yritin näyttää itsevarmalta, mutta todennäköisemmin näytin pelokkaalta ja ahdistuneelta. Pääsin kuitenkin opistolle opiskelemaan, ja siellä viettämäni vuosi oli hämmentävän avaava kokemus. Monet ystäväni kommentoivat minun muuttuneen opiston myötä; olin tullut itsevarmemmaksi, avoimemmaksi ja kuuntelevammaksi. Opistovuoden aikana rentouduin enkä ollut enää niin ”lukossa”. Muistan miettineeni, mikseivät kaikki harrasta teatteria, tähän on mahtavaa!

Nämä muutokset persoonassani, joita koin opistovuoteni aikana, ovat jääneet mietityttämään minua siitä asti. Kokevatko kaikki näitä tunteita ja mistä se voi johtua? Tästä syystä päätin teettää ohjaamilleni, vuoden 2015 I/O-speksin esiintyjille palautekyselyn, jossa selvitin millaisia kokemuksia teatterin harrastaminen heissä synnytti. Teetin esiintyjille palautekyselyn, johon vastasi 19 esiintyjää 46:sta. Aineistosta nousi esille neljä aihealuetta: epäonnistumisen pelko, haastavat harjoitteet, itsevarmuus ja positiivinen kokemus projektista.

Luvussa kaksi esittelen I/O-speksin formaattina sekä projektin harjoituskauden. Luvussa kolme keskityn palautekyselystä nousseisiin aihealueisiin. Luvussa neljä käsittelen ohjaajan vaikutusta osallistujien kokemukseen.

2 I/O - SPEKSI

”Speksi on opiskelijateatteria, mutta samalla jotain paljon enemmän!”

(I/O-Speksi 2016)

Speksi on interaktiivinen musiikkiteatterisitys, joka yleisön on mahdollista keskeyttää milloin vain huutamalla ”omstart”. Omstart on suora lainaus ruotsista, ja se tarkoittaa uudelleenkäynnistämistä. Omstart-huudon tullessa esiintyjät keskeyttävät kohtauksen ja improvisoivat siitä lyhyen osan uudelleen. Katsoja voi myös lisätä omstart-huutoonsa jonkin määrään kuten: omstart kauhu, omstart Pelle Miljoona tai omstart enemmän naurua. Omstart-huudon voi suunnata yhdelle tai useammalle esiintyjälle.

Speksi-formaatti on peräisin Ruotsista 1500-luvun Uppsalasta, jossa ylioppilaille opetettiin latinaa teatterin avulla. Vielä 1500-luvulla kaikki näyttelijät olivat speksissä miehiä. Ruotsissa speksiperinne elää voimakkaana, ja se rantautui Suomeen 1930-luvulla teekkareiden tuomana. Suomen speksiperinne ehti jo hiipumaan, mutta se virkosi uudelleen 1990-luvulla. Pisin speksiperinne Suomessa on Helsingin yliopiston ruotsinkielisen lääketieteen opiskelijoiden Thoraxilla, jotka ovat esittäneet speksiä jo 1950-luvusta lähtien (Wikipedia 2016).

Speksiin kuuluvat improvisaation lisäksi vahvasti myös musiikki ja tanssi. Tapana on, että esitystä varten valitaan kappaleita, jotka sanoitetaan siihen sopiviksi ja usein musiikkiin liitetään myös tanssia.

Speksiperinteet saattavat vaihdella eri opiskelijajärjestöissä sekä kaupungeissa. Tässä opinnäytetyössä keskityn tarkastelemaan vuoden 2015 I/O-speksiä, jossa esiintyi Turun yliopiston yhteiskunta- ja kasvatustieteiden tiedekuntien opiskelijoita. Ohjasin kyseisen esityksen, Turun viimeinen fuksi, joka oli tiedekuntien kolmas speksiprojekti.

Turun viimeinen fuksi oli ensi-illassa 25.3.2015, ja sitä esitettiin yhteensä viisi kertaa 25.3—2.4.2015. Esiintyjä speksissä oli yhteensä 46, joista 22 oli

näyttelijöitä 18 tanssijoita sekä 8 muusikoita. Minulla oli lisäksi työparina apuohjaaja Elena Rekola, joka auttoi minua tuntien suunnittelussa ja toteutuksessa.

2.1 Harjoituskausi

I/O-speksiä on aina ohjannut teatteri-ilmaisun ohjaaja -opiskelija. Ensimmäinen ohjaaja vuoden 2013 speksissä oli Anna Hellstén. Hän suunnitteli ensimmäisen harjoituskauden rakenteen, jota on noudatettu sen jälkeen. Harjoituskausi on noin puolen vuoden mittainen ja koostuu syksyn improvisaatiotunneista sekä itse näytelmän harjoittelusta. Tanssijat ja muusikot harjoittelevat itsenäisesti oman kapellimestarinsa tai koreografinsa johdolla. Ohjaaja on taiteellinen johtaja, joka tekee tiivistä yhteistyötä kapellimestarin, koreografien ja käsikirjoitusvastaavan kanssa.

Speksin näyttelijöiden harjoituskausi koostuu kahdesta vaiheesta. Ensimmäinen on syksyn improvisaatiokerrat ja toinen vaihe on kevään näytelmäharjoituskerrat.

Harjoituskausi alkoi lokakuussa 2014. Ensimmäinen kerta oli tutustumiskerta, jonne kaikki hiemankin tästä projektista kiinnostuneet saivat tulla. Osallistujat saapuivat ensimmäiselle tapaamiskerralle riippumatta siitä, olivatko he kiinnostuneita tanssimisesta, näyttelemisestä, muusikkona toimimisesta tai tuotannollisesta työstä. Ensimmäisen kerran tarkoituksena oli esitellä speksin eri työtehtäviä ja osa-alueita. Ohjasin myös teatteri-ilmaisuharjoitteita, joilla halusin havainnollistaa näyttelijöiksi haluaville, millaisia teatteriharjoitukset tulevat olemaan.

Paikalle saapui noin 50 ihmistä, joista kuitenkin kaikki eivät osallistuneet projektiin.

2.1.1 Improvisaatiokerrat

Osallistujat jaettiin improvisaatiotunteja varten kolmeen ryhmään. Ryhmät kävivät puolentoista tunnin mittaisilla improvisaatiotunneilla viisi kertaa syksyn aikana. Improvisaatiotunnit olivat pakollisia vain näyttelijöille ja tanssijoille, mutta suosittelin niitä myös muusikoille ja tuotantotiimimme jäsenille.

Jaoimme viisi improvisaatiokertaa eri aihealueisiin. Aihealueet olivat:

1. Tutustuminen
2. Tarjous ja hyväksyntä
3. Kohti esiintyjyyttä
4. Esiintyjyys
5. Esiintyjyys (sama aihe kahdella viimeisellä kerralla)

Suunnitelimme aihealueet syksyn alussa, mutta ne elivät hieman improvisaatiokauden aikana. Minun oli helpompi suunnitella harjoituksia kahden ensimmäisen kerran jälkeen, kun olin nähnyt, millainen ryhmän taso oli. Tasolla tarkoitan sitä, kuinka nopeasti ryhmä omaksui uudet harjoitteet ja miten he uskalsivat heittäytyä harjoitteisiin. Yllätyin positiivisesti siitä, että ryhmä omaksui harjoitteet paljon nopeammin, mitä olin ajatellut.

Tunteihin kuului yleensä noin seitsemän harjoitetta. Tunnit alkoivat aina lämmiteltyllä ja erityisesti tauon jälkeen teimme esittävämpiä harjoitteita (liite 2). Halusimme apuohjaajan kanssa, että improvisaatiotunteihin sisällytetään jokin toistuva elementti. Tunnit päätettiin joka kerta iltasatu-nimiseen harjoitteeseen. Esitelimme myös joka kerralla uuden version Swish, bang poing -nimisestä harjoitteesta (liite 2).

Improvisaatiotuntien tarkoitus oli edetä varovasti kohti esiintymistä tutustuttaen samalla ryhmä improvisaatiotekniikkaan ja improvisaation perussääntöihin. Improvisaatio on speksi-formaatissa hyvin tärkeää, sillä noin puolet esityksestä on omstart-huutojen takia improvisaatiota. Tämän vuoksi vaadimme tanssijoitakin osallistumaan improvisaatiokerroille, koska heihinkin kohdennetaan omstart-huutoja. He jatkoivat yhteisten improvisaatiotuntien

loputtua omilla tanssitunneillaan improvisaation harjoittelua pääkoreografinsa johdolla. Improvisaatiotuntien olisi hyvä olla pakollisia myös muusikoille, koska hekin saavat osakseen omstart-huutoja.

Näyttelijöiden kanssa jatkoimme improvisaation harjoittelua pitkin kevättä, erityisesti lämmittelyharjoituksina ennen varsinaista kohtausharjoittelua. Varasimme toisinaan kokonaisia harjoituskertoja tai pidempiä osioita harjoituksista vain improvisaatiolle. Toimimme näin etenkin ennen I/O-speksin promootiotapahtumaa eli ”promobileitä”, jossa jokainen näyttelijä osallistui improvisaatioesitykseen.

Vaikka harjoittelimme improvisaatiota paljon, varsinkin syksyllä, joiltakin esiintyjiltä tuli jälkeinpäin palautetta siitä, että sitä olisi voinut olla enemmänkin.

2.1.2 Näytelmäharjoitukset

Näytelmäharjoitukset kestivät joulukuun alusta ensi-iltaan 25. maaliskuuta asti. Joulukuussa ja tammikuussa harjoituksia oli kaksi kertaa viikossa. Helmikuussa harjoituksia oli kolme kertaa viikossa ja maaliskuussa harjoittelimme neljä kertaa viikossa. Harjoitukset kestivät yleensä noin kolme tuntia, mutta maaliskuun viikonloppuharjoitukset olivat kuusi tuntia pitkiä, sisältäen tunnin mittaisen ruokatauon.

Jaoin harjoitukset yleensä kahteen osaan: Ensimmäisen puolentoista tunnin aikana harjoittelimme esityksen kohtausta, jonka jälkeen pidimme tauon. Tauon jälkeen harjoittelimme puolitoista tuntia jotakin toista kohtausta. Koska tauon jälkeen harjoituksiin saattoi saapua uusia näyttelijöitä, pyrimme pitämään lämmittelyharjoitteita myös ennen tauon jälkeistä kohtausharjoittelua. Näyttelijöille tiedotettiin etukäteen, mitä kohtausta minäkin päivänä harjoitellaan, jotta heidän ei tarvinnut saapua turhaan paikalle.

Harjoituskausi alkoi roolituksella. Lähetimme ennen roolitusta näyttelijöille roolituskyselyn, missä kysyimme heidän toiveitaan roolin suhteen sekä heidän kokemuksestaan tai halustaan laulaa esityksessä. Roolitimme yhdessä

apuhjaajani kanssa näyttelijät roolituskyselyn perusteella sekä sen perusteella, miten he olivat työskennelleet improvisaatiotunneilla.

Roolituksen jälkeen ohjasimme yhden näyttelijäntyön harjoituskerran. Silloin esittelimme näyttelijöille joitakin näyttelijäntyöllisiä perusharjoituksia, kuten äänenkäyttöön sekä hahmon rakentamiseen liittyviä harjoitteita. Tämän harjoituskerran jälkeen järjestimme lukuharjoitukset, jossa koko näytelmäteksti luettiin yhdessä kertaalleen läpi. Lukuharjoitusten jälkeisellä kerralla teimme läpimenon eli näyttelijät esittävät näytelmän kronologisessa järjestyksessä. Esiintyjät eivät saaneet minulta läpimenoa minkäänlaisia ohjeita. Pidän itse tästä työtavasta, sillä silloin sekä näyttelijät että minä ohjaajana saamme selkeämmän käsityksen siitä, mitä näytelmässä oikeastaan tapahtuu. Lisäksi se toimii ohjaajalle eräänlaisena ideapankkina, koska tällaisesta läpimenosta voi saada uusia ideoita kohtausharjoituksiin. Olen käyttänyt tätä työtapaa myös taiteellisessa opinnäytetyössäni ja todennäköisesti, työtavan toimivuuden vuoksi, tulen käyttämään sitä jatkossakin.

Näiden harjoitusten jälkeen aloitimme kohtausharjoittelun. Harjoittelimme kohtauksia noin puolitoista tuntia kerrallaan, jonka jälkeen siirryimme seuraavaan kohtaukseen. Emme edenneet kohtausharjoittelussa kronologisesti, vaan harjoittelimme kohtauksia sen mukaan, miten näyttelijät pääsivät harjoituksiin. Kun olimme saaneet kaikki kohtaukset harjoiteltua kerran, teimme taas läpimeno-harjoituksen. Läpimenon jälkeen aloitimme jälleen kohtausharjoittelun. Tällä kertaa tarkensimme ja hioimme näytelmän kohtauksia. Ensi-illan lähestyessä lisäsimme läpimenojen määrää. Harjoittelimme läpimenoja myös omstart-huutojen kanssa. Lisäksi harjoittelimme muutamaa ryhmäkoreografiaa sekä laulukohtauksia. Näyttelijät kävivät tammi-helmikuun aikana itsenäisesti muusikoiden harjoituksissa sekä tanssijoiden tanssiharjoituksissa. Muusikot äänittivät keväällä taustanauhoja. Äänitteiden avulla pystyimme harjoittelemaan näyttelijöiden kanssa kohtauksia paremmin, vaikka bändi ei ollut paikalla.

Siirryimme esitystilaamme, silloiseen Turun Klubiin (nykyään Gong), noin viikko ennen ensi-iltaa. Harjoittelimme Turun Klubilla yhteensä viisi kertaa ennen

esitystä. Koska harjoituksia esitystilassa oli niin vähän, oli tärkeää, että esitys oli mahdollisimman valmis ennen tilaan siirtymistä. Paikan päällä aikaa kului eniten valo- ja äänitekniikan kanssa harjoitteluun. Emme olleet pystyneet harjoittelemaan bändin kanssa ennen esitystilaan siirtymistä, koska harjoitustila ei sitä mahdollistanut.

Esityksiä Turun Klubilla oli yhteensä kuuden loppuunmyydyin esityksen verran, joten I/O-speksin näki melkein 1000 katsojaa.

3 TEATTERIHARRASTUKSEN MERKITYS I/O-SPEKSISSÄ

Laadin palautekyselyn toukokuussa 2015, ja speksiin osallistuneilla oli noin kuukausi aikaa vastata kyselyyn. Kyselyyn vastasi 19/46 esiintyjästä. Esiintyjillä tarkoitan tanssijoita, muusikkoja sekä näyttelijöitä. Yksikään muusikko ei vastannut kyselyyn, mutta heille improvisaatiotunnit eivät olleet pakollisia. Tanssijoita ja näyttelijöitä oli yhteensä 38, ja heistä kyselyyn vastasi puolet. Vastaajien ikä jakauma 19—33 vuotta ja keski-ikä 22,7 vuotta.

Julkaisin kyselyn noin kaksi kuukautta viimeisen esityksen jälkeen. Laadin kyselyyn kahdeksan avointa kysymystä. Palautekyselyssä kysyttiin vastaajan sukupuolta sekä pääainetta yliopistossa, mutta tämän opinnäytetyön kannalta en kokenut tarpeelliseksi selvittää niiden vaikutusta. Haluan tällä myös varmistaa sen, että vastaajat pysyvät tuntemattomina. Lainaukset ovat suoria lainauksia palautekyselyn vastauksista. Olen poistanut suorista lainauksista ne kohdat, joista vastaajan voi tunnistaa. Tästä mainitsen kuitenkin aina lainauksen yhteydessä. Käsittelen vastauksia aina lainauksina enkä koskaan vastaajakohtaisesti. Vastaajakohtaisilla lainauksilla tarkoitan sitä, että en ole merkinnyt lainauksiin sitä kuka näin on vastannut.

Kyselyn ensimmäinen kysymys oli: ”oletko aikaisemmin harrastunut teatteria, ja jos olet, mitä ja miten paljon”. Tämän kysymyksen vastausten perusteella, jaoin kyselyyn vastanneet neljään eri ryhmään. Ryhmät määräytyivät sen mukaan, miten paljon kokemusta kyselyyn vastanneilla oli teatterin harrastamisesta. Ryhmät ovat:

- Ei aikaisempaa kokemusta teatterin harrastamisesta
Tähän ryhmään kuului 4 vastaajaa.
- Vähäistä kokemusta teatterin harrastamisesta
Tähän ryhmään kuului 8 vastaajaa.
- Jokin verran kokemusta teatterin harrastamisesta
Tähän ryhmään kuului 4 vastaajaa.

- Paljon kokemusta teatterin harrastamisesta
Tähän ryhmään kuului 3 vastaajaa.

Käytän tätä ryhmäjakoa tuodakseni esille sen, miten aikaisempi kokemus voi vaikuttaa vastaukseen.

Olen koonnut vastauksista neljä aihetta, jotka nousivat palautekyselyssä eniten esille ja jotka koin itse tärkeiksi. Ne ovat epäonnistumisen pelko, haastavat harjoitteet, itsevarmuus ja kokemus projektista.

3.1 Epäonnistumisen pelko

Yhdeksän vastaajan mielestä harjoituskauden alku tuntui hankalalta. Heistä kolmella ei ollut aikaisempaa kokemusta teatterinharrastamisesta, neljällä oli vähäistä kokemusta, yhdellä oli jonkin verran kokemusta sekä yhdellä oli ”enemmän kokemusta” teatterista. Vaikeuksien syiksi vastaajat mainitsivat muun muassa jännityksen, pelon olla huomion keskipisteenä, tuntemattomat ihmiset ja itsensä nolaamisen. Tulkitsen, että alun hankalalta tuntuminen johtui juuri epäonnistumisen pelosta. Eräs puhui harjoituksista näin:

Alussa ne (teatteriharjoitukset) tuntui tosi ahistavilta ja pelottavilta, ja yrittikin minimoida/estää kaiken oman tekemisen välttääkseen julkista nolausta.

Routarinne (2004, 44) määrittelee epäonnistumisen pelon tarkoittavan ”kääntäen halua olla hyvä, onnistua, tehdä jotakin vähintään yhtä hyvin tai mieluummin paremmin kuin muut”. Vastaajat, jotka kokivat alun hankalaksi, määrittelivät sen johtuvan siitä, että on pelottavaa olla huomion keskipisteenä etenkin vieraassa ryhmässä.

Routarinteen (2004, 44) mukaan pelko on eriasteista, ja se voi vaihdella pienestä hermostuneisuudesta paniikkiin. Tämä asia tuli esille vastauksissa. Muutama määrittelee alun tuntuneen vain hieman hankalalta, kun taas osa reagoi tunteeseen voimakkaammin. Mielestäni kuitenkin tässä tapauksessa

kaikki kokivat epäonnistumisen pelkoa. Yksi vastaaja puhui kokemuksestaan näin:

Syksy ja alkukevät oli vielä yleensä improtreenien jälkeen kotona kauhun hetket. Kun oli joutunut tekemään asioita mitkä oli nolanneet mut ihan täysin, tai siltä musta yleensä tuntu. Olisin halunnu vajota maan alle ja lopettaa koko touhun. Onko siinä mitään järkeä olla mukana toiminnassa mikä saa tuntemaan ittensä tosi pieneksi ja heikoksi?

Muutama perusteli harjoituskauden alun olleen vaikeaa, koska he eivät olleet tutustuneet toisiin ryhmäläisiin. Eräs perusteli asiaa näin:

Aluksi teatteriharjoitteiden tekeminen tuntui vaikealta. Aina uuden harjoitteen alkaessa tuli tunne, että ”en halua, en osaa”.

Vehkalahti (2006, 34) sanoo kirjassaan Leikkivä teatteri epäonnistumisen pelon lamaannuttavan, ja siksi sen tulisi olla sallittua eikä kiellettyä ja pelottavaa. Hän väittää myös epäonnistumisen pelon estävän avoimen heittäytymisen. Yksi vastaajista pohtii heittäytymistä näin:

Aluksi tuntui työläämmältä heittäytyä, kun porukka oli vieras ja tuntui että ”Mitähän ne mustakin aattelee kun teen näin”, mutta kyllä silti tein kaiken täysillä. Loppua kohden se tuntui helpommalta ja luontevammalta ja siitä nautti enemmän.

Alku tuntuu monesti vaikealta, koska osallistuja ei ole vielä tottunut uusiin ihmisiin eikä teatteriharjoitteiden tekemiseen. Harjoitteet voivat tuntua ensikertalaiselle epämukavilta, eikä hän osaa vielä nauttia niiden tekemisestä. Tämä voi johtaa siihen, ettei osallistuja uskalla heittäytyä harjoitteen vietäväksi. Hän siis pelkää epäonnistuvansa. Epäonnistumisen tunteesta voi päästä eroon, mutta se siihen tarvitaan hieman aikaa. Epäonnistumisen kokemus vähenee yleensä sitä mukaan mitä tutummaksi ryhmä sekä harjoitteet tulevat. Osallistuja voi yhtäkkiä löytää itsenä tekemästä jotain sellaista, mitä ei olisi vielä kuukausi sitten uskonut koskaan tekevänsä. Eräs vastaaja kirjoitti asiasta seuraavasti:

Alussa oli vaikea heittäytyä täysin uudenlaisiin harjoituksiin. Muutamien improtreenien jälkeen kuitenkin jo odotin seuraavia improtreenejä!

3.2 Haastavat harjoitteet

Pitkän projektin aikana osallistujia kohtaa usein monia haastavia harjoitteita. Harjoite on ”peli, leikki tai improvisaatio, joka on kestoaltaan ja tarkoitukseltaan määriteltä toiminta, joka toimii työkaluna ja on osa pidempää prosessia” (Vehkalahti 2008, 352). Yksi harjoituskerta koostuu monesta eri harjoitteesta, ja se voi sisältää myös näytelmän kohtauksien harjoittelua. Kaikille harjoitteille yhteistä on se, että niillä on tavoite. Tavoite voi vaihdella harjoitteiden mukaan, esimerkiksi tutustumisharjoitteilla on tarkoitus ”rikkoa jättä” ja tutustuttaa ryhmäläiset toisiinsa, vaikka opettelemalla nimet.

Sinivuori ja Sinivuori (2000, 8—9) ovat jakaneet näyttelijäntyyön tekniikkaharjoitukset, jotka kulkevat kohtausharjoitusten lomassa, kahdeksaan eri ryhmään:

1. Tutustumisharjoitukset, teatterileikit, kannustaminen ja luottaminen
2. Aistiharjoitukset
3. Keho- ja liikeharjoitukset
4. Hengitys- ja äänenkäyttöharjoitukset
5. Keskittymisharjoitukset
6. Improvisaatiot
7. Tunnetilaharjoitukset
8. Statusharjoitukset

Itse jaan harjoitteet samaan tapaan eri ryhmiin, mutta oma jakotapani on karkeampi ja yksittäinen harjoite voi kuulua kahteen eri ryhmään. Lisäksi omassa jaottelussani yksi ryhmä voi sisältää monta eri alaryhmää. Esimerkiksi näyttelijäntyyölliset harjoitteet sisältävät muun muassa äänenkäyttöharjoituksia, hahmoharjoitetta ja näyttelijäntyyön teknisiä harjoitteita. Oma jaotteluni on:

1. Lämmittelyharjoitteet sekä teatterileikit ja -pelit
  - Pelit ja leikit
  - ”Aivojumpat”
  - Tutustumisharjoitteet
2. Keskittymisharjoitteet
3. Improvisaatioharjoitteet
  - Esittävät improvisaatioharjoitteet
  - Improvisaation tekniikkaharjoitteet
  - Pitkät improvisaatioharjoitteet
4. Näyttelijäntyölliset harjoitteet
  - Äänenkäyttö- ja hengitysharjoitteet
  - Tunnetilaharjoitteet
  - Statusharjoitteet
  - Näyttelijäntyön tekniset harjoitteet
  - Hahmoharjoitteet
5. Aistiharjoitteet
6. Luottamusharjoitteet
  - Sokean johdatus -harjoitteet

Yksittäinen harjoite voi kuulua kahteen eri ryhmään, kuten keskittymisharjoite voi olla myös lämmittelyharjoite. Jaan harjoitteen silloin kahteen eri ryhmään, kun harjoite palvelee kahta eri käyttötarkoitusta. Joskus esimerkiksi improvisaation tekniikkaharjoitteet voivat toimia myös lämmittelyharjoitteena.

Palautekyselyn kysymys, ”Tuntuiko jokin harjoite erityisen vaikealta? Miksi?”, aiheutti vastauksissa hajontaa. Vastaajista kahden mielestä mikään harjoite ei tuntunut vaikealta. Toiset kaksi vastajaa eivät myöskään pitäneet mitään yksittäistä harjoitetta hankalana, mutta kokivat, että improvisaatiokerta tuntui vaikealta. Ensimmäinen vaikeuden johtuvat uusista naamoista:

...mutta johtuen uusista naamoista ei niinkään harjoitteista.

Ja toinen vastaaja tällä tavalla:

Ei mikään yksittäinen harjoite. Vaikeimpia oli ehkä yleisesti sellaiset harjoitteet, joissa joutui olemaan hetkittäin yksin huomion keskipisteenä.

Viidellätoista vastaajalla tuotti vaikeuksia joko yksittäinen harjoite tai jotkin tietynlaiset harjoitteet. Kyselyssä vaikeiksi harjoitteiksi nimettiin yhteensä 11 eri harjoitetta. Ainoastaan kaksi harjoitetta mainittiin useammin kuin kerran. Nämä harjoitteet olivat hahmoharjoitteet ja kolme asiaa -harjoite. Hahmoharjoitteet mainittiin kolme kertaa ja kolme asiaa -harjoite mainittiin kaksi kertaa. Muut vastauksissa esiintyvät harjoitteet mainittiin vain kerran. Vastauksia analysoidessani jaoin niissä esiintyvät haastavat harjoitteet eri harjoiteryhmiin. Ryhmät ovat:

Improvisaatioharjoitteet (7kpl)

Lämmittelyharjoitteet (4kpl)

Hahmoharjoitteet (1kpl)

Tulkitsin myös lämmittelyharjoitteeksi kaksi vastausta, joissa ei mainittu mitään tiettyä harjoitetta, mutta harjoitusta kuvailtiin lämmittelyharjoitteeksi. Ensimmäisessä sanottiin:

sellaset missä pitää ihan kybällä sekoilla, koska jos ei seotuta ja on tosi hiljasta.

ja toisessa:

Tanssiharjoitteet tuntuivat vaikeilta varsinkin aluksi, kun porukka ei vielä ollut tuttu. En ole mikään tanssillinen ihminen, joten oli hankalaa irtautua tyhmältä näyttämisen pelosta.

Seuraavaksi avaan tarkemmin haastavia harjoitteita ja niiden haastavuuden syitä.

3.2.1 Improvisaatioharjoitteet

”Improvisaatio on yleisnimitys jollekin suunnittelemattomasti esitetylle. Teatteri-ilmaisussa sitä käytetään myös puhuttaessa ilman käsikirjoitusta esitettävästä kohtauksesta, jota ei ole harjoiteltu ainakaan valmiiksi asti. Improvisaatio voidaan tehdä joko siten, että pienryhmille annetaan hiukan aikaa suunnitella ja mahdollisesti harjoitellakin kohtaustaan tai spontaani-improvisaationa ilman valmistautumista.” (Vehkalahti 2006, 145)

Useimmin kyselyssä vaikeiksi harjoitteiksi nimettiin improvisaatioharjoitteet. Itse harjoitteiden kesken hajontaa oli enemmän, sillä yksittäinen harjoite ei esiintynyt vastauksissa yhtä kertaa enempää. Näin ollen improvisaatioharjoitteita esiintyi seitsemän erilaista (liite 2). Nämä olivat:

1. Kysymykseen kysymyksellä -harjoite
2. Bussipysäkkiharjoite vaihtuvilla statuksilla
3. Pitkä kohtaus improvisaationa
4. Repliikit lapuilta -harjoite
5. Kohtaus eri tyylilajeilla -harjoite
6. Jähmy-harjoite
7. Myöhässä töistä -harjoite

Harjoitteita yhdistää se, että ne ovat esittäviä improvisaatioharjoitteita eli kaikkia niitä voidaan esittää yleisölle esimerkiksi improvisaatioesityksessä. Vastauksien improvisaatioharjoitteet ovat kaikki spontaani-improvisaatioharjoitteita. Spontaani-improvisaatiossa näyttelijällä on jokin tavoite tai tehtävä, mutta lavalle mennään suunnittelematta toimintaa etukäteen ja pyritään suorittamaan annettu tehtävä (Vehkalahti 2006, 158).

Harjoitteita yhdistää myös se, että jokaisessa harjoitteessa ollaan kontaktissa yhden tai useamman henkilön kanssa ja sen vuoksi jokainen niistä vaatii harjoitteen tekijältä kuuntelukykyä. Kuuntelukyvillä tarkoitan sitä, että näyttelijä kuuntelee ja havainnoi keskittyneesti vastaanäyttelijäänsä ja reagoi omalla toiminnallaan hänen toimintaansa. Harjoitteen tekijän pitää siis olla koko ajan

kontaktissa vastaanäyttelijäänsä tai vastaanäyttelijöihinsä ja otettava vastaan hänen tai heidän impulssejaan. Yksi vastaajista kuvaili haastavaa harjoitetta seuraavasti:

Harjoite, joissa luettiin reploja lapuilta ja oli monta näyttelijää mukana: se oli jotenkin kaoottista ja koin, että aloittelijana en pystynyt koko ajan kuuntelemaan kaikkia muita yhtä aikaa - liikaa muuttujia joihin reagoida.

Suurin osa harjoitteista on ajallisesti pitkiä tai voivat venyä pitkiksi. Tämä tietysti lisää aina harjoitteen vaativuustasoa. Eräs vastaaja kuvaili harjoitetta näin:

Erityisen vaikealta tuntuivat harjoitteet, joissa piti näyttellä pitkä kohtaaus improten. Tällaisissa pidemmissä harjoitteissa pää saattoi alkaa lyödä tyhjää.

Melkein jokaisessa harjoitteessa on asetettu harjoitteen tekijöille jokin tehtävä tai päämäärä, ”maali”, mihin kohtauksessa pyritään. Yksi vastaajista kuvailee erästä improvisaatioharjoitetta näin:

Se harjoite, missä joku tuli huoneeseen ja kahden muun piti improta ja saada huoneeseen tullut henkilö sanomaan joku tietty lause. Siinä oli niin paljon miettimistä ja improttavaa, että se tuntui vaikealta.

Eräs vastaajista koki harjoitteen vaikeaksi ja analysoi syyksi seuraavaa:

Ehkä kaikkein vaikein oli kysymysharjoitus. Se oli uusi ja siksi tuntui haastavalta. Lisäksi keskustelun käyminen täysin tottumuksen vastaisella tavalla oli haastavaa. Liittyi siihen, että oman keskustelu rutiinin vaihtaminen äkillisesti tiettyjen sääntöjen puitteissa on vaikeaa.

Vastaajista seitsemän koki improvisaatioharjoitteet vaikeaksi. Heistä kolmella oli vähäistä teatterikokemusta, kolmella oli jonkin verran teatterikokemusta ja vain yhdellä ei ollut yhtään aikaisempaa teatterikokemusta. Kyselyssä siis kävi ilmi,

että erityisesti teatteria jo enemmän harrastaneet kokivatkin improvisaatioharjoitteet vaativammaksi kuin he joilla ei ollut aikaisempaa teatterikokemusta.

Improvisaatioharjoitteet ovat vaikeustasoltaan haastavia. Ehkä teatteria aikaisemmin harrastaneet vastaajat eivät olleet ennen tätä osallistuneet yhtä haastaviin harjoitteisiin ja näin improvisaatioharjoitteiden vaikeustaso yllätti heidät. Voi olla, että jos suurin osa ohjaamistani harjoitteista oli heille tutumpia ja siksi niihin oli helpompi heittäytyä mukaan. Nämä haastavamman harjoitteet jäivät heidän mieleensä paremmin sillä, ne eivät olleetkaan heille jo totutusti helpompia.

3.2.2 Lämmittelyharjoitteet

”Lämmitysharjoitteiden tarkoituksena on nimensä mukaisesti ”lämmittää ryhmä” (Vehkalahti 2006, 76).

Lämmittelyharjoitteita löytyy monenlaisia eri tarkoituksiin. Itse pidän tärkeänä lämmitellä sekä fyysisesti esimerkiksi jollakin hippaleikillä että ”jumppaamalla aivoja” esimerkiksi kolme asiaa -harjoitteella (liite 2). Lämmittelyharjoitteet voi teemoittaa tunnin muun ohjelman mukaan. Esimerkiksi jos harjoituksiin on suunniteltu paljon improvisaatiota, sen voi tuoda mukaan jo lämmittelyihin.

Lämmittelyharjoitteet vaikeaksi nimenneitä oli yhteensä viisi. Kaksi heistä ei nimennyt mitään spesifiä harjoitetta, vaan enemmänkin tietynlaiset harjoitteet. Eräs lämmittelyharjoite mainittiin kaksi kertaa. Vaikeiksi harjoitteiksi nimettiin:

1. Kolme asiaa -harjoite (2)
2. ”Sekoilu-harjoitteet”
3. Rituaalipiiri
4. Tanssiharjoitteet

Lämmittelyharjoitteet vaikeaksi nimenneiden keskuudessa kolmella ei ollut aikaisempaa teatterikokemusta, yhdellä oli vähäistä teatterikokemusta ja yhdellä oli paljon kokemusta teatterin harrastamisesta.

Harjoitteita numero yksi ja kolme yhdistää se, että kummassakin joutuu hetkittäin olemaan huomion keskipisteenä. Eräs kuvaili inhokki harjoitettaan näin:

erityinen inhokkini oli rituaalipiiri sekä muut vastaavat, joissa vuorotellen piti keksiä jotain omaperäistä, niissä paine kasvaa kun odottaa omaa vuoroaan, sellainen ”noniin, nyt pitää sitten olla luova”.

Harjoitteita numero yksi ja kolme yhdistää myös se, että niissä täytyy tuottaa nopeasti puhetta tai ääntä. Yksi vastaajista nimesi kolme asiaa –harjoitteen vaikeaksi:

Kolme asiaa oli todella vaikea ja tuntui että jäädyn siinä joka kerta

Uskon, että harjoitteet, joissa täytyy nopeasti reagoida muihin osallistujiin ja improvisoida puhetta, voivat olla aloittelijoille haastavia. Näiden tyyppisissä harjoitteissa osallistuja heitetään kylmään veteen heti harjoituksen aluksi ja se aiheuttaa usein vastareaktion. Kuitenkin lämmittelyharjoitteet ovat erittäin tärkeitä tunnin kulun kannalta.

Lämmittelyharjoitteiden tarkoitus on saada ryhmässä aikaan oikea vire ja saada sekä keho että mieli lämpimäksi harjoituksia varten (Vehkalahti 2006, 77). Speksiharjoituksissa haaste oli usein se, että esiintyjät tulivat harjoituksiin illalla opiskelun jälkeen, jolloin he olivat jo valmiiksi väsyneitä. Tämän vuoksi käytimme enemmän energiaa nostattavia lämmittelyharjoitteita kuin keskittymisharjoitteita.

3.2.3 Hahmoharjoitteet

Hahmoharjoitteilla tarkoitan harjoitteita, joiden tavoite on auttaa näyttelijää rakentamaan omaa roolihahmoaan. Harjoitteissa voidaan rakentaa hahmo joko fyysisesti esimerkiksi etsimällä hahmolle erilaisia kävelytyylejä ja maneereja tai avata hahmon sisäistä maailmaa kuuma tuuli -harjoitteella (liite 2). Harjoitteilla yritetään saada näyttelijää löytämään roolihahmolleen syvyyttä tai keksimään

käsikirjoituksen ulkopuolista historiaa. Hahmoharjoitteet voivat olla myös sellaisia, joita näyttelijä tekee itsenäisesti harjoitusten ulkopuolella. Speksissä omistimme muutamalla harjoituskerralla aikaa pelkästään hahmoharjoitteille näyttelijöiden toiveesta.

Kolme vastaajista nimesi hahmoharjoitteet vaikeimmiksi. Kahdella vastaajista oli vähäistä kokemusta teatterista ja yhdellä ei ollut aikaisempaa kokemusta. Vastaajista kukaan ei nimennyt mitään yksittäistä harjoitetta, vaan yleisesti hahmon rakennukseen liittyvät harjoitteet. Eräs pohti hahmoharjoituksia näin:

Ehkä jokin hahmotreeni, jossa pyritään hakemaan hahmon kävelytyyliä ja olemusta. Tai siis, ei mun hahmo kävelisi tilassa ilman määränpäättä ja miettisi miten kättänsä roikottaa. Joten mulle henkilökohtaisesti oli vaikeaa eläytyä hahmoon pelkän liikkumisen kautta.

Se, että useat kokivat hahmoharjoitteet vaikeiksi, voi johtua siitä, että olen ohjaajana ohjeistanut ne huonosti. Olen saattanut jättää kertomatta harjoitteen tavoitteet ja syyn, miksi sitä tehdään. Voi myös olla, että olen valinnut ryhmälle sopimattomat harjoitteet. Yksi vastaajista oli hahmoharjoituksista tätä mieltä:

Joskus hahmonrakennusharjoitukset tuntuivat liian pakotetuilta tarkoittaen, että tuli jotenkin ajatus siitä mihin tulisi päätyä kesken harjoituksenkin.

Olen itse tehnyt näyttelijänä ollessani paljon hahmoharjoitteita, joten puutteellinen ohjeistus voi johtua yksinkertaisesti siitä, että harjoitteet ovat minulle jo itsestään selvyksiä. Henkilölle, joka ei ole aikaisemmin tehnyt tämän kaltaisia harjoitteita, harjoitteet saattavat tuntua oudoilta ja päämäärättömiltä. Tämän takia harrastajille hahmoharjoitteita ohjeistaessa on tärkeää, että ohjaaja selventää miksi harjoitteita tehdään ja mikä niiden päämäärä on. Uskon, että harjoitteet tuntuvat tarpeettomilta siksi, että osallistuja ei ymmärrä, miten hän voi harjoitteista hyötyä. Eräs vastaajista pohti hahmoharjoituksia seuraavasti:

Hahmotreenit tuntui vaikeimmilta. Jotenkin kun huomasi joskus, että ei ihan ollut päässyt juuri siinä hetkessä missä olisi pitänyt niin ns. hahmon sisään niin tuntui tyhmältä ja teennäiseltä alkaa keksimään omasta päästä roolihahmon [hahmon nimi sensuroitu] asioita. En luottanut siihen että olisin tuntenut itse hahmoni tarpeeksi hyvin ja näytellä häntä (kenties vaikka olisinkin) ilman sen ”läsnäoloa”. En ehkä siis luottanut itseenikään tarpeeksi?

On mahdollista, että olen valinnut ryhmälle vääriä harjoitteita. Jotkin harjoitteet ovat voineet olla ryhmän kokemukseen nähden liian vaativia, ja tästä syystä ryhmällä on ollut vaikeata ymmärtää harjoitteen tavoitteita. Vaikeudet ovat voineet johtua myös siitä, että olen rakentanut hahmoharjoituskerrat epäloogisesti eivätkä harjoituskerroilla tehdyt harjoitteet ole tukeneet toisiaan.

3.3 Itsevarmuus

Monesti teatterinharrastajien palautteissa isoksi aiheeksi nousee itsevarmuuden kasvaminen. Rusanen (2002, 180—181) tutki yläasteen oppilaiden kokemuksia ilmaisutaidon opiskelusta. Heidänkin vastauksistaan nousi itsetuntemuksen kasvaminen ja itsetunnon vahvistuminen. Nuoret sanoivat itsetuntemuksensa ja rohkeutensa lisääntyneen, johon vaikutti pelon vähentyminen. Myös Sinivuoren (2002, 180) neljän eri teatteriryhmän neljälle eri näyttelijälle tekemissä teemahaastatteluissa muutama haastateltava koki saaneensa itseluottamusta.

Palautekyselyyn vastaajat kokivat myös projektin vahvistaneen heidän itsetuntoaan ja he kokivat saaneensa lisää itsevarmuutta. Eräs vastaaja kuvaili kokemustaan näin:

Olen saanut paljon itseluottamusta omiin juttuihin, oppi olemaan itselleen arjessakin armollisempi (kaikki mokaa), alkoi ottamaan olemisen vähän rennommin ja vapaammin, ei enää niin sullottu olo. En siis ole enää niin kriittinen itseään kohtaan mikä nyt huojentaa oloa ja annan itselleni luvan olla enemmän oma itseni mistä nyt tietenki tulee vapaampi olo.

Vastaajista yhdeksän sanoi suoranaisesti itsevarmuutensa parantuneen ja neljä epäsuorasti. Tällä tarkoitan sitä, että sana itsevarmuus ei sellaisenaan näkynyt vastauksissa, mutta tulkitsin heidän tarkoittaneen sitä. Esimerkiksi yksi vastaaja kirjoitti näin:

itsensä nolaaminen kasvattaa, oppii nauramaan itselleen eikä ota asioita ihan niin vakavasti.

Näiden neljän vastauksista löytyi ilmaisuja kuten: opin nauramaan itselleni, sain jonkinlaista varmuutta, itsetietoisuuteni lisääntyi (minkä koin hyödylliseksi) ja en pelkää mokaamista niin paljon kuin ennen. Näin ollen, koen heidän puhuvan lähes samasta asiasta kuin itsevarmuuden kasvamisesta. Vastaajista yhteensä 13 mainitsi itsevarmuutensa ja rohkeutensa lisääntyneen.

Vastaajat mainitsivat itsevarmuuden kasvaneen kysymysten ”5. Oletko hyötynyt teatteriharjoitteista opiskelussasi/arjessasi?” tai ”6. Oletko huomannut itsessäsi muutosta projektin loputtua? Jos olet, minkälaista?” yhteydessä. Eräs vastaajista mainitsi teatteriharjoitteiden tuoneen itsevarmuutta:

Ne (teatteriharjoitteet) tuovat itseluottamusta ja rohkeutta ja auttavat päästämään irti omasta täydellisyydentavoittelusta, sekä opettavat kykyä nauraa itselleen!

Muut eivät määritelleet sitä, mistä itsevarmuuden kasvaminen johtui. Ruotarinne (2004, 31) pohtii kirjassaan itsevarmuuden vaikuttavan myös heittäytymiseen. Jos osallistujalla on valmiiksi parempi itsetunto, on harjoitteisiin helpompi heittäytyä kuin sellaisen, joka ei luota itseensä yhtä paljon. Jos omaa paljon itsevarmuutta, on helpompi heittäytyä katseiden kohteeksi. Tämä sama ajatus näkyi myös palautekyselyn vastauksissa. Moni, joka sanoi itsevarmuutensa kasvaneen, koki myös esiintymispelkonsa helpottaneen ja heittäytymisvalmiutensa kasvaneen.

Eräs vastaajista, joka koki saaneensa ”paljon itseluottamusta omiin juttuihin” pohti aikaisemmassa vastauksessa kehitystään näin:

No pakon eestä kun joutui tekemään ja sanomaan niin pikku hiljaa huomasi että eihän siihen kuole, tai eihän kukaan alaa syyttelemään tai arvostelemaan sinua minkään takia, sen ehkä oivalsin parhaiten alkukeväällä ku ryhmä alkoi tuntuun turvalliselta ”kokeilla” näitä juttuja. Ja myös kun ohjaajat alkoi tuntumaan luotettavilta yms. Että uskalsi tehdäkin niit noloja juttuja, ku alkoi oleen aika varma jo siitä että ei ne tuomitte, tyrmää tai arvostele mun tekoja. Kuhan teen. Myös sillä oli merkitystä, ku alkoi huomaamaan sen että kaikkihan me tehdään isoja ja pieniä virheitä, ja ne oli ok kaikille. Niin niistä sai mallia itellekki, että se on ok tehdä myös virheitä.

Kuten lapsilla myös aikuisilla itsetunto voi kaivata vahvistamista. Itsetunto vahvistuu myönteisen palautteen myötä ja kasvaa hyväksyvässä ilmapiirissä. (Routarinne 2004, 30.) Mielestäni itsevarmuuden kasvaminen helpottaa harjoitteiden tekemistä. Jos aluksi on hankalaa luottaa itseensä, harjoitteiden tekeminen voi olla vaikeaa, koska niihin ei uskalleta heittäytyä.

Itsevarmuuden kasvamisesta maininneilla vastaajilla oli kaikilla joko vähäistä kokemusta teatterin harrastamisesta tai ei ollenkaan kokemusta teatterin harrastamisesta. Vastaajista viisi mainitsi aikaisemmassa kysymyksessä alun tuntuneen vaikealta.

3.4 Positiivinen kokemus projektista

Vastaajista jokainen kertoi speksin olleen todella hyvä kokemus. Yksi vastaaja kuvaili kokemustaan näin:

Vaikka olin kuullut speksin olevan mahtavaa, en olisi ikinä uskonut pääseväni mukaan näin huikeaan projektiin. Meillä oli mahtava porukka ja kannustava ilmapiiri koko ajan. Vaikka en ollut harrastanut teatteria, olen onnellinen että uskalsin lähteä haastamaan itseäni näyttelijänä.

Vastaajista viisi mainitsi kokemuksen olleen rankka, vaikkakin positiivinen. Eräs vastaaja pohti projektia näin:

Todella hyvä ja mieleenpainuva. Raskas, mutta tyydyttävä ja odotukset täyttävä.

Muutamit mainitsivat oppineensa erilaisia taitoja. Mainittuja taitoja oli muun muassa: paremmat ryhmätyötaidot, kehittyminen näyttelijänä ja laulajana sekä paremmat oman arjen organisointi taidot. Eräs vastaaja kuvaili projektia näin:

Olen supersuperiloinen, että uskalsin ja lähdin mukaan projektiin! Kokemus oli niin palkitseva ja itseäkehittävä. Suosittelisin jokaiselle projektiin mukaan lähtemistä. Parempaa projektia ei yliopistosta olisi löytynyt.

Osallistujat kuvailivat kokemustaan myös seuraavilla ilmaisuilla: sekava ja epätodellinen mutta myönteinen, mieleenpainuva, odotukset täyttävä, palkitseva, itseään kehittävä, sai aikaan paljon onnistumisen kokemuksia, sai heittäytyä oman mukavuus alueen ulkopuolelle. Projekti antoi osallistujille paljon myös myöhempään elämään.

Speksiin mukaan lähteminen oli ryhmäläisille vapaa-ehtoista. Ryhmä oli motivoitunut alusta asti ja panostivat projektiin, vaikka se oli pitkä ja paikoin hyvin raskas. ”Luovuus, avautuminen, uuden oppiminen ja oivallukset tapahtuvat silti paljon helpommin ja varmemmin vapaa-ehtoisesti kuin pakottaen. Ankarakin työnteko voi olla hauskaa, kun kaikki ovat sitoutuneet siihen ja kokevat työn omakseen.” (Vehkalahti 2006, 41).

Projektilla oli alusta asti yhteinen tavoite: esitys. Se toimi ryhmälle eräänlaisena palkintona työstä. ”Esitys tekee näkyväksi yhdessä tehdyn työn, ja kun esitys kohtaa katsojan, saavat esiintyjät välitöntä palautetta ja onnistumisen elämyksen.” (Vehkalahti 2006, 39). Uskon, että loppuunmyydyt esitykset ja yleisöltä saatu hyvä palaute vaikutti ryhmän onnistumisen kokemukseen. Myös projektiin sitoutuminen on helpompaa, kun jo alusta asti tiedetään, että lopussa on paikka näyttää projektista opittu yleisölle. Väitän, että pitkille projekteille

kuten speksi, esitys on välttämätön elementti onnistuneen kokemuksen kannalta. Jos työskennellään pitkään yhdessä ilman päämäärää, motivaation taso voi laskea.

Vehkalahden (2006, 39) mielestä onnistuneeseen esitykseen vaaditaan onnistunut prosessi ja esiintyjät. Prosessi on tärkeämpi kuin lopputulos, vaikka prosessi ei näy ulospäin. Yksi vastaajista koki saaneensa uusia taitoja projektista:

Projekti oli rankka, mutta todella antoisa. Sain monia uusia kavereita ja paremmat ryhmätyötaidot, oman arjen organisointitaidot sekä mielettömän paljon onnistumisen kokemuksia ja varmasti kehityin näyttelijänä ja laulajana ja yleisesti esiintyjänä. Jokainen projekti on erilainen ja olen todella, todella iloinen että sain olla osa tätä prokkista!

Palautekyselyn viimeisenä kysymyksenä oli: "Aiotko tulevaisuudessa harrastaa teatteria? Esim. improvisaatiota, teatterikerhoa tai näyttelemistä?". Tähän kysymykseen jokainen vastajaa vastasi, että on valmis jatkamaan teatteriharrastusta jossakin muodossa. Eräs vastaaja huolehti olevansa liian vanha harrastamaan teatteria:

Jos tilanne tulee ja aika sallii ja lisäksi löytyy keino 25 vuotiaana tai vanhempana harrastaa teatteria ym. ilman että jää 100% muiden kokeneimpien jalkoihin.

Vastaajista neljä, halusi erityisesti harrastaa ja opetella lisää improvisaatiota. Seuraava vastajaa haluaisi harrastaa improvisaatiota lisää:

Haluaisin harrastaa ja opetella lisää improvisaatiota. Harmi ettei meidän laitoksella ole omaa improporukkaa niin kuin monessa muussa Turun yliopiston laitoksessa on.

Viisi vastajaa mainitsi haluavansa jatkaa teatteriharrastusta, jos löytää sille aikaa. Eräs heistä pohti asiaa näin:

Aion todellakin! Harmi että gradu painaa päälle, sillä teatteri vaatii paljon aikaa. Se tosin antaa sata kertaa enemmän kuin ottaa.

Mielestäni on tärkeä huomata, että speksi ”sytytti teatterikipinän” riippumatta siitä oliko vastaajalla aikaisempaa kokemusta teatterin harrastamisesta. Huomion arvoista on myös se, että vastaajien keski-ikä oli 22,7 vuotta. Tämä osoittaa sen, että teatteria harrastusta ei välttämättä tarvitse aloittaa nuorella iällä.

Vastaukset osoittavat mielestäni sen, että teatteri harrastuksena on hyvin koukuttavaa ja siitä on mahdollista saada paljon irti. Speksi formaattina on mielestäni loistava keino tutustua teatteriharrastukseen jo vähän aikuisiällä. Speksi on yhteisöllinen kokemus, jonka osallistujat muovaavat näköisekseen. Speksi on hyvä tapa tutustua uusiin ihmisiin ja tutustumista edesauttaa yhteinen tavoite: esitys.

4 OHJAAJAN MERKITYS KOKEMUKSEEN

Tässä luvussa käsittelen ohjaajan vaikutusta osallistujien kokemukseen projektista. Käsittelen aihetta oman tulevan ammattini teatteri-ilmaisun ohjaajan (myöhemmin TIO) näkökulmasta.

TIO on teatterialan moniosaaja. Me saamme laajan koulutuksen muun muassa esitysten ohjaamisesta, näyttelijäntyöstä, ryhmänohjaamisesta sekä tutustumme eri soveltavan teatterin työtapoihin, kuten forum-teatteriin ja devising-työtapaan. Koulutuksessamme painotetaan ryhmänohjaamista, joten TIO:t ovat oivallisia työskentelemään harrastajien parissa. TIO voi halutessaan erikoistua oman mielenkiintonsa pohjalta erilaisiin töihin. Koska opiskelemme koulutuksessamme laajasti läpi ryhmänohjaamista ja ryhmän eri vaiheita, olemme asiantuntijoita prosessilähtöisissä työskentelyssä. Prosessilähtöisellä työskentelyllä tarkoitan sitä, että projektin prosessi on lopputulosta tärkeämpi. Meille opetetaan ryhmänlukutaitoa ja annetaan oikeat työkalut ongelmatilanteisiin.

Siren (2015, 125—127) kutsuu teatteri-ilmaisun ohjaajia teatterialan menetelmäosaajiksi, joka ei kuitenkaan tarkoita, että kaikki TIO:t työskentelisivät soveltavan teatterin parissa. Teatteri-ilmaisun ohjaajien työssä hyödynnetään sekä pedagogisia taitoja että ohjaus- ja esiintymistaitoja. Soveltavan teatterin menetelmiä voi käyttää, olipa sitten kyseessä työpaja tai projekti. Soveltavan teatterin menetelmät sopivat projekteihin, jonka päämääränä on esitys, mutta niitä voi käyttää myös projekteissa, joilla ei ole esityksellistä päämäärää.

Speksi ohjaaminen oli minulle hyvin prosessilähtöistä työskentelyä. Laitoin alusta asti itselleni tavoitteeksi luoda osallistujille onnistunut kokemus projektista. Onnistuneeseen prosessiin liittyy vahvasti myös onnistunut esitys, mutta itse koin tärkeäksi kiinnittää projektin aikana huomiota nimenomaan prosessiin. Koen onnistuneeni positiivisen kokemuksen luomisessa. Ohessa käsittelen seikkoja, jotka sekä omassa työssäni ohjaajana että ohjaajan työssä

ylipäättään vaikuttavat positiivisen kokemuksen luomiseen. Käyn läpi myös ohjaajan eri rooleja prosessilähtöisessä työskentelyssä käyttäen apuna palautekyselystä nousseita aiheita.

4.1 Ohjaaja luottamuksen rakentajana

”Ohjaaja on ensimmäinen katsoja. Näyttelijä päättää, kannattaako ohjaajalle näyttää itsensä, onko hän luottamuksen arvoinen. Ohjaajaan kohdistuva katse ei ole yhtä rakenteellinen kuin näyttelijään kohdistuva, mutta harjoitusten alkuvaiheessa se toimii kuin röntgensäde. Näyttelijä tarkkailee ohjaaja tiukasti. Jos luottamusta ei synny, ohjaaja on turhaa väliainetta ja pahimmillaan näyttelijän työn este, ja rooli syntyy vanhasta tottumuksesta.” (Korhonen 2008, 35).

Yksi ensisijaisista tehtävistä, joita ohjaajalla on esitystä tehdessä, on laatia projektikohtaiset tavoitteet: Mikä on minulle tässä projektissa tärkeintä? Mikä minusta on tämän projektin tavoite? Tavoitteet vaikuttavat työtapaan. Vehkalahden (2006, 40) mukaan ohjaajan täytyy asettaa tavoite ryhmän mukaisesti. Tavoite on ryhmän onnistuminen kaikkien niiden ulkoisten tekijöiden kanssa, joita projektilla on.

Aloitukset on aina prosessin kannalta tärkeitä. Aloituksessa luodaan ensimmäiset tukipylväät hyvälle ryhmähengelle, ja sitä kautta onnistuneelle projektille. Hyvärinen (2010, 12) esittelee kirjassaan Tsemppiä ohjaajalle muutamia kysymyksiä, jota ohjaaja voi esittää itselleen ennen ensimmäistä kertaa. Kysymykset ovat:

- Miten esittelen itseni ja miten ryhmä esittäytyy?
- Mitä kysymyksiä ryhmälle tulee esittää?
- Miten esitellä yhteinen työtapa?
- Miten ryhmä tutustutetaan toisiinsa?

Itse lisäisin listaan vielä kysymykset: millainen ohjaaja haluan olla ja miten tuon esille oman persoonani. Uskon, että ryhmä aistii, milloin ohjaaja on epäaito ja

milloin vilpitön. Pidän tärkeänä, että ohjaaja tunnistaa persoonansa ja rakentaa oman ohjaajuutensa sen päälle. Tärkeämpää on olla oma itsensä ja olla läsnä, kuin esittää ohjaajaa (Vehkalahti 2008, 50).

Heikkinen (2005, 173) pohtii sitä, miten ohjaaja saavuttaa ryhmän luottamuksen. Hänen mielestään luottamuksen rakentamiseen ei ole konkreettisia draamallisia keinoja. Hän kertoo saaneensa eräältä ryhmältä nopeasti luottamuksen, koska ryhmälle kerrottiin, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa asioihin ja he saivat selkeän orientaation. Hän painottaa, että draamaopettaja on se, jonka on saatava luottamus ryhmältä eikä toisinpäin. Vaikka luottamus on saavutettu, sitä täytyy ylläpitää projektin eri vaiheissa.

Luvussa 3.1 epäonnistumisen pelko todettiin, että moni kokee projektin alun erityisen hankalaksi. Uskon, että alun jännittäminen on luonnollinen reaktio varsinkin ihmiselle, jolla ei ole ennestään paljoa kokemusta teatterin harrastamisesta.

Ohjaajan tehtävänä on alusta asti luoda turvallinen ilmapiiri, jossa epäonnistuminen on sallittua. Ohjaaja rohkaisee ja kannustaa jokaista yrittämään aina enemmän. Tavoitteena on päästä eroon vaivaantumisen ja epäonnistumisen tunteesta. Kaikkien tulisi jossain vaiheessa pystyä nauttimaan teatterin tekemisestä. Siksi projektit tulisi aina aloittaa tutustumisharjoitteilla ja opetella ryhmän kanssa kaikkien ryhmäläisten nimet. (Sinivuori & Sinivuori 2000, 55.)

Speksi-projektin improvisaatiokerroilla ohjasin aina tunnin aluksi nimenhuudon katsoakseni, että kaikki ovat paikalla ja pyrkiäkseni opettelemaan esiintyjien nimet. Vaikka teimme alussa paljon tutustumisharjoitteita, minulle kesti nimien opettelussa kauemmin, koska osallistujia improvisaatioryhmissä oli noin viisikymmentä. Pidän myös alun nimenhuutoa tärkeänä. Ennen kuin siirryimme harjoitteisiin, istuimme pieneksi hetkeksi alas, jotta näin jokaisen osallistujan. Uskon osallistujille olevan tärkeää, että ohjaaja tietää heidän nimensä. Silloin he huomaavat, että ohjaaja tiedostaa heidän olemassa olonsa ja tunnistaa heidät yksilönä. Nimenhuudon yhteydessä ohjaajaan tulee ottaa katsekontakti

jokaiseen ryhmänjäseneseen. Näin ohjaaja ikään kuin sanoo jokaiselle ryhmänjäsenelle: ”Hei, näen sinut ja mahtavaa, että pääsit paikalle”. Uskon, että tämä on yksi hyvä tapa rakentaa luottamusta ryhmän ja ohjaajan välille.

Ohjaajan täytyy olla kärsivällinen ja antaa ryhmälle aikaa. Kevyesti kannustamalla ja esimerkiksi näyttämällä, ryhmä saa itsevarmuutta ja näin harjoitteiden tekeminen helpottuu. Mielestäni ohjaajan on hyvä muistaa, että jollekin jo oman nimen sanominen voi olla jännittävää. Muutos ei voi tapahtua hetkessä. Kuitenkin odotus palkitaan, kun ohjaaja tunnistaa ryhmän kehityksen.

4.2 Ohjaaja harjoitusten suunnittelijana

Ohjaajan tehtävän on valita ryhmälleen sopivat harjoitteet. Hän suunnittelee harjoitusten rungon ja pitää huolta ryhmän kehityksestä. Ohjaajan tulee tarjota ryhmälle sekä mielekkäitä ja mukavia että haastavia harjoitteita, jotta ryhmällä on tilaa kehittyä. Harjoitteiden valinnalla on suuri merkitys lopputulokseen, sillä niiden avulla rakennetaan ryhmänhenki.

Speksin harjoituksia suunnitellessani käytin apuna Päivi ja Timo Sinivuoren (2000) kirjoittamaa Esiripusta aplodeihin -opas harrastajateatteriohjaajille ja ilmaisukasvattajille -kirjaa. Kirjassa on paljon harjoitteita ja siinä käydään tarkasti harrastajateatteriprojekti läpi.

4.2.1 Harjoitussuunnitelma ja harjoituskerran kulku

Ennen harjoituksia ohjaaja tai ohjaajat voivat laatia yhdessä harjoitussuunnitelman. Sinivuori ja Sinivuori (2000, 49—51) ovat kirjanneet neljä tärkeää kysymystä, mihin harjoitussuunnitelman tulisi ainakin vastata:

1. **Harjoituskerran tavoitteet** (Mitä haluat opettaa: näyttelijäntyöstä, yleisesti teatterista, vuorovaikutustaidoista, sosiaalisista suhteista sekä elämän ilmiöistä)

2. **Harjoitusten sisältö** (Mitkä harjoitteet tukevat ajateltua päämäärää, mitä harjoitteita teetän)
3. **Toteutus** (Miten toteutan harjoitteet, paljon aikaa harjoitteiden tekemiseen tarvitaan, kuinka kauan yksi harjoite kestää, tarvitaanko harjoiteisiin materiaalia [äänentoistoa, paperia, kyniä], jos ohjaajia on useampi mikä on työnjako, saavatko oppilaat uusia tunne-elämyksiä ja kokemuksia)
4. **Harjoitusten purku ja arviointi** (Kehittyivätkö näyttelijät, täyttyivätkö tavoitteet, millainen olin ohjaajana, olinko selkeä, tasapuolinen, opinko jotain uutta, arvioiko ohjaaja oppilaita vai arvioivatko oppilaat itseään)

Kun valitsen ryhmälle harjoitteita, mietin aina ensimmäiseksi, mikä on harjoitteiden tarkoitus. Onko niiden tarkoitus lämmittää ryhmä ja orientoida heidät työhön vai onko niiden tarkoitus opettaa ryhmälle uusia taitoja? Toinen tärkeä kysymys on, mitä ryhmä tarvitsee. Joskus ryhmä tarve riippuu täysin päivästä ja ennalta suunnitellut harjoitteet eivät palvelekaan tarkoitustaan. Ohjaajan tulee ajatella harjoitusperiodia yksittäisten harjoituskertojen lisäksi kokonaisuutena, jonka tarkoitus on viedä ryhmää työskentelyssä eteenpäin.

Harjoituskerran kulku voi olla seuraava:

1. Tervehtiminen ja läsnäolijoiden toteutuminen
2. Höyryt pois!
3. Uuden asian opetus ja harjoittelu
4. Kertausvaihe
5. Hiljentyminen

(Sinivuori & Sinivuori 2000, 52—53.)

Oma versioni harjoituskerran kulusta on hyvin samantapainen. Käytin tätä listausta suunnitellessani syksyn improvisaatiokertoja, joista jokainen oli puolentoista tunnin mittainen. Oma version on seuraavalainen:

1. Tervehtiminen ja mahdollisten tärkeiden uutisten kertominen

Aloitan tunnin nimenhuudolla ja tervehtimällä osallistujat. Kerron myös mahdolliset uutiset tai muut tärkeät asiat projektiin liittyen.

2. Lämmittely

Ohjaan ryhmälle lämmittelyharjoitteita. Valitsen lämmittelyharjoitteet sen **mukaan mitkä sopivat tunnin teemaan ja tavoitteisiin.**

3. Aiheen esittely

Esittelen harjoitteiden avulla tunnin teeman. Esimerkiksi, jos tunnin teemana on tarjous ja hyväksyminen, ohjaan harjoitteita, joilla on teeman mukainen oppimistavoite.

4. Tauko

Pidämme tauon suurin piirtein puolessa välissä harjoituskertaa.

5. Uusi lämmittelyvaihe

Ohjaan uudet lämmittelyharjoitteet, jotta ryhmän energia ei tauon vuoksi laske.

6. Aiheeseen syventyminen

Ohjaan uudet tunnin teemaa tukevat harjoitteet. Tällä kertaa harjoitteet voivat olla vaativampia ja sisältää esittäviä osuuksia.

7. Loppu rauhoittuminen ja hyvästely

Ohjaan harjoitteen, jonka tarkoitus on rauhoittaa. Saatan käyttää, joka tunti samaa harjoitetta lisäämällä siihen kuitenkin aina jonkin uuden elementin. Harjoitteen jälkeen, kysyn ryhmän ”fiilikset” harjoituskerrasta ja harjoitteista. Tämän jälkeen kiitän ryhmää harjoituskerrasta ja annamme itsellemme aplodit ja hyvästelen ryhmän.

Yllä oleva jaottelu on tehty improvisaatiotunteja varten, mutta mielestäni jaottelu on kuitenkin sovellettavissa myös muunlaisiin harjoituksiin. Käytin näytelmäharjoituskertojen suunnittelussa seuraavaa kaavaa:

1. Tervehtiminen ja mahdollisten uutisten kertominen

Aloitan tunnin nimenhuudolla ja tervehtimällä osallistujat. Kerron myös mahdolliset uutiset tai muut tärkeät asiat projektiin liittyen.

2. Lämmittely

Ohjaan ryhmälle lämmittelyharjoitteita. Valitsen lämmittelyharjoitteet sen mukaan mitkä sopivat tunnin teemaan ja tavoitteisiin.

3. Kohtausharjoittelu

Harjoittelemme näytelmän kohtausta. Kohtausharjoituksissa emme välittämättä etene aina kohtausten kronologisessa järjestyksessä. Aloitan ja lopetan aina kohtausharjoittelun, kohtausten läpimenoon.

4. Tauko

Pidämme tauon suurin piirtein puolessa välissä harjoituskertaa.

5. Uusi lämmittely

Ohjaan uudet lämmittelyharjoitteet, jotta ryhmän energia ei tauon vuoksi laske. Tauon jälkeen paikalle saattaa saapua uusia osallistujia, joten on tärkeää, että ohjaan myös heille lämmittelyharjoituksia.

6. Kohtausharjoittelu

Harjoittelemme jälleen näytelmän kohtausta, mutta se ei ole sama kuin harjoituskerran aikaisemmassa vaiheessa. Harjoittelemme samaa kohtausta koko harjoituskerran vain, jos valittu kohtausta on tavallista pidempi.

7. Rauhoittuminen ja hyvästely

Harjoituskerrasta riippuen, saatan ohjata loppurentoutuksen. Vaikka itse en aina loppurentoutusta ohjaa, suosittelen sen tekemistä, sillä harjoituskerrasta väsyneet osallistujat tuntuvat nauttivan siitä. Harjoitteen jälkeen, kysyn ryhmän ”fiilikset” harjoituskerrasta. Tämän jälkeen kiitän ryhmää harjoituskerrasta ja annamme itsellemme aplodit ja hyvästelen ryhmän.

4.3 Ohjaaja saa epäonnistua

Kaikki harjoitteet eivät aina toimi, mikä voi johtua useasta eri syystä. Harjoite voi olla joko liian vaativa tai liian helppo. Harjoitteen ajankohta voi olla väärä tai harjoite ei vain palvele kokonaisuutta. Joskus harjoitteen toimivuus voi olla

täysin kiinni ohjaajasta. Ohjaaja saattaa puutteellisesti ohjeistaa harjoitteen tai jättää selittämättä harjoitteen päämäärää. Tämä voi aiheuttaa ryhmässä hämmennystä ja vastustusta.

Speksiä ohjatessani epäonnistuin muutamaa otteeseen. Eräs hetki, jossa koen epäonnistuneeni, oli hahmoharjoitteiden ohjaaminen. Pohdin aihetta tarkemmin luvussa 3.2.3 hahmoharjoitteet.

Epäonnistumisen pelko vie leikillisyyden pois, koska silloin henkilö tarkkailee itseään siltä varalta, että epäonnistuu. Tämä koskee sekä opettajaa ja ryhmää. Epäonnistumisessa eli ”mokaamisessa”, voi olla hyviäkin puolia. Mokaamisesta aiheutunut energia voi auttaa ryhmää pääsemään ongelmatilanteiden yli. On hyvä, että ryhmä ohjataan aktiiviseksi, jolloin sen kanssa voi keskustella tärkeistä asioista. (Heikkinen 2005, 191.)

Ohjaaja siis saa epäonnistua. Ei ole vakavaa, jos ohjeistus ei aina ole selkeää eikä harjoite aina sovi tilanteeseen. Nämä ovat niitä hetkiä, joista ohjaajana oppii eniten. Jos ohjaajalla on perustiedot halussa, ryhmän kokemukseen ei vaikuta epäonnistuneet tai väärät harjoitteet. Itselleni sattui speksin aikana tilanteita, joissa ryhmä osasi pyytää tiettyä harjoitetta, koska koki tarvitsevansa sitä. Tämä helpottaa ohjaajan työtä, koska ohjaaja ei voi aina aistia ryhmän tarpeita. Siksi on hyvä rohkaista ryhmää kertomaan omista tarpeistaan ohjaajalle.

4.4 Ohjaajan rooli esityskaudella

Esitykseen tähtäävä prosessi huipentuu ensi-iltaan. Esityksessä yleisölle näytetään kaikki se työ mitä harjoituskaudella on tehty. Esiintyjille esitys on maali, jota kohti projektin alusta asti tähdätään. Pitkissä ja aikaa vievissä projekteissa esitys on hyvin tärkeä elementti. Koko pitkä ja raskas harjoituskausi huipentuu ensi-iltaan.

Varsinkin harrastajia ohjatessa, ohjaajan on hyvä aloittaa ryhmän henkisen puolen valmistaminen esitykseen jo hyvissä ajoin. Ohjaajallakin on usein ensi-

iltaa lähestyessä kova stressi, mutta tätä ei saa kaataa esiintyjien päälle. Esiintyjät samaistuvat helposti ohjaajan energiaan, joten heille ohjaaja ei koskaan saa avautua omasta jännityksestään ja paineestaan.

Ohjeistin speksiä ohjatesani näyttelijöitä lämmittelemään yhdessä aina ennen esitystä ja käyttämään harjoitteita mitä olimme pitkin harjoituskautta yhdessä tehneet. Olin alusta asti aina lämmittelyharjoitteita ohjeistaessani, maininnut erikseen, jos harjoite sopii mielestäni hyvin ennen esitystä tehtäväksi. Ennen esityksiä annoin esiintyjille tilaa keskittyä rauhasa. Kävin kuitenkin ennen jokaista esitystä näyttäytymässä heille ja toivottamassa onnea. Halusin heidän tietävän, että vaikka en enää aktiivisesti heidän kanssaan olekaan, olen silti paikalla.

Harrastajaohjaajien on tärkeää olla paikalle jokaisessa esityksessä (Vehkalahti 2008, 256). Vaikka ohjaaja luovuttaakin esityksen ”esiintyjien käsiin” ensi-illan saapuessa, on ohjaajan energia ja palaute heille tärkeää.

Onnistunut speksi-esitys on yksi syy, miksi moni vastaajista koki itsevarmuutensa kasvaneen prosessin aikana. Vaikka itsevarmuutta rakennetaan teatteriharjoitteidenkin avulla, uskon, että esitys on se missä osallistuja pystyy näyttämään oppimansa. Speksi-formaatissa esiintyjä saa palautetta suoraa yleisöltä naurun muodossa.

Itse en speksin esityskaudella joutunut tilanteeseen, jossa olisin joutunut antamaan esiintyjille kriittistä palautetta. Esiintyjät muistivat ohjeeni ja esitys pysyi hyvin kasassa. Toki jotkut esitykset menevät paremmin kuin toiset. Esiintyjät tunnistivat itse miten esitys onnistui ja tulivatkin usein kysymään minulta mielipidettä. Uskon, että juuri speksin kaltaisessa harrastajateatteri-projektissa ohjaajalta saatu kannustava palaute on kritiikkiä tärkeämpää.

Harrastajateatterin ohjaaja voi käyttää ohjeisia kysymyksiä antaessaan esiintyjille kirjallista palautetta. Ohjaaja voi tehdä esiintyjien vastauksesta yhteenvedon ja verrata sitä omaan arviointiinsa. Kysymykset ovat:

1. Mitä opit näyttelijäntyöstä, äänenkäytöstä ja roolihenkilön tunteista?

2. Mitä opit toisten kuuntelemisesta ja vuorovaikutuksesta yleisön kanssa?
3. Olisitko halunnut oppia jostain asiasta lisää?
4. Mikä oli kaikkein haastavinta ja jäikö jokin asia vaivaamaan, mikä ja miksi?
5. Mitä opit ohjaajan työstä, lavastuksesta, puvustuksesta, teatteritekniikasta ja markkinoinnista?
6. Opitko jotain elämästä prosessin aikana?
7. Minkälaisia odotuksia sinulla on seuraavasta projektista johon olet osallisena?

(Sinivuori & Sinivuori 2000, 45—46.)

Mielestäni kysymykset ovat hyvä apu varsinkin silloin, kun projektin tavoitteena on myös opettaa esiintyjille teatterin eri osa-alueista.

Itse en antanut speksin esiintyjille varsinaista kirjallista palautetta heidän työskentelystään, mutta annoimme jokaiselle esiintyjällä ensi-iltalahjaksi kirjasen, johon olimme kirjoittaneet muutamalla lauseella positiivisia huomioita heidän työskentelystään.

5 LOPUKSI

Opinnäytetyöni on ollut minulle alusta asti hyvin henkilökohtainen. Halusin tutkia ohjaamieni esiintyjien kokemuksia ja löytää syitä kokemusten syntymiseen. Mielestäni prosessilähtöisessä ohjaamisessa pyritään herättämään osallistujissa erityisesti kokemuksia. Kokemukset herättävät tunteita ja ne opettavat uusia puolia omasta persoonasta. Vaikka kokemukset voi olla myös negatiivisia, voi niistä oppia. Mielestäni onnistuin tuottamaan osallistujille positiivisen kokemuksen projektista, jonka kaikki kyselyyn vastanneet toivat esille.

Teatteri harrastuksena tuottaa osallistujille positiivisia kokemuksia. Varsinkin prosessilähtöisessä ohjaamisessa, projektin aikana osallistujat voivat heittäytyä ja löytää itsestään uusia puolia turvallisessa ympäristössä. Ohjaajalla on iso vaikutus kokemuksen tuottamiseen. Hän vaikuttaa omalla persoonallaan ja valinnoillaan vahvasti osallistujien kokemukseen. Onnistunut esitys on usein onnistuneen prosessin tuotos. Kun näyttelijät luottavat toisiinsa ja ohjaajaansa he pystyvät heittäytymään täysillä esityksen vietäväksi.

Olen luonut tämän selvityksen pohjalta kahdeksan ohjaajan teesiä, jotka ohjaajan tulisi ottaa huomioon prosessilähtöistä esitystä ohjatessa. Teesit ovat:

1. Suunnittele harjoitukset huolella. Osallistujille tulee turvallinen olo kun ohjaaja tietää mitä tekee.
2. Pyri luomaan itsesi ja ryhmän välille vuorovaikutteinen suhde. Ohjaa ryhmää kertomaan sinulle omista tarpeistaan.
3. Ohjaaja saa epäonnistua. Jos tunnet jonkin harjoitteen tai harjoituskerran epäonnistuneen, tarkastele omaa työskentelyäsi ja yritä löytää syitä siihen miksi harjoite tai harjoituskerta ei toiminutkaan haluamallasi tavalla. Muista, että sinun ei tarvitse olla täydellinen.
4. Tunnista omat vahvuutesi ohjaajana ja käytä niitä hyväksesi. Sinä voit olla juuri sellainen ohjaaja mikä sinusta tuntuu parhaimmalta.

5. Kannusta ryhmää yrittämään aina enemmän, mutta älä kuitenkaan vaadi heiltä liikaa liian nopeasti. Näytä esimerkkiä ja kannusta jokaista osallistujaa ylittämään itsensä.
6. Muista, että ryhmä tarvitsee aikaa. Ryhmän pitää ensin tutustua sinuun ja toisiinsa ennen kuin pystyvät heittäytymään projektin vietäväksi.
7. Lue teatterialan kirjallisuutta. Alan kirjallisuudesta löytyy paljon teoksia, jotka käsittelevät ohjaajuutta ja sisältävät paljon harjoitteita. Käytän näitä teoksia hyväksesi.
8. Ole valmis muutamaa suunnitelmiasi lennosta. Joskus suunnittelemasi harjoite ei sovikaan ryhmän sen hetkiseen energiaan.

Uskon, että näiden teesien avulla voi edesauttaa prosessilähtöisen projektin onnistumista. Ne ovat myös ohjeita, joita joudun itse palauttamaan mieleeni ohjatessani ryhmää.

Jos tekemääni selvitystä katsotaan kriittisessä valossa, voidaan todeta, että vastauksia on voinut värittää osallistujien suhde minuun. Ohjeistin palautekyselyn mukana lähetetyssä ohjeessa (liite 1): ”Muista kysely ei ole palaute omasta tai ohjaajien työskentelystä vaan enemmänkin tutkimusta omasta kokemuksesta projektista.” Tällä ohjeella yritin välttää sitä, että vastaajat eivät antaisi niinkään palautetta minulle, vaan tutkisivat omia kokemuksiaan. Voi olla, että osallistujien hyvä suhde ohjaajaan on värittänyt kokemuksia positiivisemmaksi kuin ne todellisuudessa ovat olleet. Uskon kuitenkin, että osallistujat osasivat erottaa palautteen ohjaajalle ja palautteen omista kokemuksistaan.

LÄHTEET

- Heikkinen Hannu. 2005. Draamakasvatus – opetusta, taidetta ja tutkimista. Jyväskylä. Minerva Kustannus Oy
- Helavuori Hanna-Leena ja Korhonen Kaisa. 2008. Kiihottavasti totta. Helsinki. Like Kustannus
- Hyvärinen Anne. 2010. Tsemppiä ohjaajalle. Vantaa. Sivistysliitto Kansalaisfoorumi
- I/O – Speksi 2016, Turun yliopiston yhteiskunta- ja kasvatustieteiden opiskelijoiden speksi. Viitattu 7.1.2016. <http://iospeksi.fi/>
- Lavaste Saana, Rautavuoma Saara ja Sirén Kati. 2015. Avoin näyttämö – käsikirja teatterin uudistajille. Tampere. Teatteri 2.0
- Routarinne Simo. 2004. Improvisoi!. 2.painos. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi
- Rusanen Soile. 2002. Koin traagista tragedioita – yläasteen oppilaiden kokemuksia ilmaisutaidon opiskelusta. Teatterikorkeakoulu. Helsinki. Acta Scenica
- Sinivuori Päivi ja Timo. 2000. Esiripusta aplodeihin. Opas harrastajateatteri ohjaajille ja ilmaisukasvattajille. Jyväskylä. Atena Kustannus Oy
- Sinivuori Timo. 2002. Teatteriharrastuksen merkitys. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Tampere
- Vehkalainen Reetta. 2008. Leikkivä teatteri. 2. painos. Jyväskylä. LK-kirjat
- Wikipedia 2016, Speksi. Viitattu 29.3.2016, <https://fi.wikipedia.org/wiki/Speksi>

Liite 1 Palautekysymykset

Teen kyselyn kirjallista opinnäytetyötäni varten, joka julkaistaan keväällä 2016. Aiheeni on: ihmisten kokemus teatterin harrastamisesta ja erityisesti teidän kokemuksenne speksistä. Vastaus tapahtuu anonyymisti. Kysymyksiin voi vastata, vaikkei olisikaan ollut näyttelijä. Vastaa mielellään kaikkiin kysymyksiin. Vastaukseksi riittää muutama lause, mutta toki saat vastata pidemminkin. Teatteriharjoitteilla tarkoitetaan kaikkia niitä harjoitteita, mitä teimme ennen joulua improvisaatiotunneilla, myöhemmin näyttelijöiden harjoituksissa sekä alkulämmittelyinä. Muista kysely ei ole palaute omasta tai ohjaajien työskentelystä vaan enemmänkin tutkimusta omasta kokemuksesta projektista. Kysymyksiin ei ole olemassa oikeita tai väärä vastauksia. Jos et ymmärrä jotain kysymystä tai haluat tarkennusta, voit kysyä sitä sähköpostilla.

Ikä

Sukupuoli

Pääaine

1. Oletko aikaisemmin harrastanut teatteria? Jos olet: mitä ja miten paljon?
2. Miltä teatteriharjoitteita tuntui tehdä? (*Improvisaatioharjoitteet, lämmittelyleikit, näyttelijäntyölliset harjoitteet*)
3. Tuntuiko jokin harjoite erityisen vaikealta? Miksi?
4. Mikä on suhtautumisesi teatteriharjoitteisiin?
5. Oletko hyötynyt teatteriharjoitteista opiskelussasi/arjessasi?
6. Oletko huomannut itsessäsi muutosta projektin loputtua? Jos olet, minkälaista?
7. Minkälainen kokemus sinulle jäi projektista?
8. Aiotko tulevaisuudessa harrastaa teatteria? (*Esim. improvisaatiota, teatterikerhoa tai näyttelemistä*)

Liite 2 Teatteriharjoitteet

1 tunti Tutustuminen

Nimi ja liike

Osallistujat seisovat piirissä. Vuoronperään, osallistuja sanoo oman nimensä ja yhdistää siihen jonkin liikkeen. Kun osallistuja on tehnyt tehtävän, muut toistavat tehdyn nimen ja liikkeen. Tämän jälkeen siirrytään piirissä seuraavaan ja tämä osallistuja sanoo oman nimensä ja yhdistää sen liikkeeseen. Muut osallistujat toistavat tehdyn liikkeen ja nimen. Näin jatketaan kunnes kaikki piiriin osallistujat on käyty läpi. Tämän jälkeen voidaan tehdä muistelukierros, missä osallistujien pitää kunkin kohdalla muistella hänen nimensä ja tekemänsä liikesarja oli.

Hampaattomat eläimet

Osallistujat seisovat piirissä. Jokainen keksii omaan nimensä ensimmäisellä kirjaimella alkavan eläimen ja yhdistää sen omaan nimensä esimerkiksi Salla-sopuli. Kaikkien osallistujien eläinnimet käydään yhdessä läpi. Tämän jälkeen osallistujat laittavat hampaansa piiloon laittamalla kaartamalla huulet niiden päälle. Tämän jälkeen ryhdytään taputtamaan yhteistä rytmiä käsillä ja iskuilla reisiä vasten. Peli etenee siten, että osallistuja sanoo oman eläinnimensä hampaat koko ajan piilossa ja sen jälkeen jonkin toisen ringissä olevan eläinnimen. Tämä jatkaa samalla tavalla sanomalla ensin omansa ja sitten jonkun toisen eläinnimen. Pelin häviää jos, kesken peliä alkaa naurattamaan niin paljon että paljastaa omat hampaansa. Peliä jatketaan niin kauan, että piirissä on enää yksi jäljellä.

Muumilaakso (joo-leikki)

Osallistujat kävelevät tilassa pyrkien täyttämään sen kokonaan. Kuka tahansa leikkijöistä voi milloin tahansa huutaa ilmoille ehdotuksen, esimerkiksi uidaan, leikitään lentokoneina tai maiskutellaan suuta. Ehdotuksen kuultuaan koko ryhmä huutaa suureen ääneen joo, ja toteuttavat kyseisen ehdotuksen.

Ehdotusta tehdään niin kauan kunnes joku muu osallistuja huutaa uuden ehdotuksen.

Norsu, palmu & gorilla

Yksi osallistujista seisoo piirin keskellä tehtävien jakajana ja muut hänen ympärillään. Tehtävänjakaja pyörii ympäri ja osoittaa jotakuta piiriläistä ja antaa jonkin kolmesta eri tehtävästä: norsu, palmu tai gorilla. Osoitettu osallistuja tekee päätehtävän norsun, palmun tai gorillan ja hänen vieressään olevat osallistujat liittyvät mukaan tehtävään. Jos joku kolmesta tehtävän tekijästä tekee väärän tehtävän tai on liian hidas, hän pääsee keskelle jakamaan tehtäviä.

Norsu toteutetaan ottamalla vasemmalla kädellä nenästä kiinni ja pujottamalla oikea käsi sen läpi kärsäksi. Samalla norsulle voidaan yhdessä keksi oma äännähdyks. Norsun kummallakin puolilla olevat osallistujat tekevät norsulle korvat käyttäen molempia käsiään.

Palmu toteutetaan laittamalla kädet suoraan ylös ja heiluttamalla niitä hitaasti puolelta toiselle. Samalla pidetään tuulimaista ääntä. Palmun kummallakin puolelle olevat osallistujat nostavat palmua tekevän henkilön puoleisen käden ilmaan ja heiluvat mukana tehden samaa tuulimaista ääntä.

Gorilla toteutetaan lyömällä itseään rintaan, tehden samalla apinamaista ääntä. Gorillan kummallakin puolella olevat henkilöt ”syövät samalla kirppuja” gorillan olkapäiltä.

Jos näiden kolmen tehtävän tekeminen käy liian helpoksi voidaan tehtävälistaan lisätä esimerkiksi leivänpaahdin, rikkinäinen leivänpaahdin, kädet ja pää.

Leivänpaahdin toteutetaan siten, että tehtävän saanut osallistuja pomppii ja hänen vieressään olevat osallistujat ojentavat kädet hänen ympärilleen tehden ikään kuin leivänpaahtimen rungon. Rikkinäisessä leivänpaahtimessa asento on

sama, mutta tällä kertaa leivänpaahtimen runkoa tekevät osallistujat pomppivat ja keskellä oleva osallistuja seisoo paikoillaan.

Pää-tehtävässä tehtävän saanut osallistuja nostaa kätensä ylös ja kädet-tehtävässä tehtävän saanut osallistuja painaa päänsä alas.

Leikkiin voi lisätä omia tehtäviä tai tehdä koko leikki improvisaationa niin, ettei tehtäviä suunnitella etukäteen.

Swish, bang, poing

Osallistujat seisovat piirissä. Yksi piirin osallistujista lähettää toiselle osallistujalle signaalin käyttämällä liikettä: swish, bang tai poing.

Swish-liikkeessä signaalin voi lähettää jommallekummalle vierustoverille heilauttamalla kädet alakautta häneen päin ja sanomalla swish. Swish-liikettä ei voi laittaa takaisin päin samalle henkilölle, se on saatu.

Bang-liikkeessä signaali ammutaan sormella näyttäen, jollekin osallistujalle. Bang-liikettä ei saa tehdä vierustoverille.

Poing-liikkeessä nostetaan kädet ylös ja sanotaan poing. Poing-liike toimii torjuntaliikkeenä eli jos pelaaja saa swish-liikkeen tai bang-liikkeen voi hän torjua sen tekemällä poing-liikkeen signaalin lähettäjän suuntaan. Tällöin signaalin takaisin saanut osallistuja ei saa lähettää signaalia heti uudestaan siihen suuntaan mistä on ”torjunnan” saanut.

Zombiehippa

Osallistujat seisovat piirissä. Yhdestä osallistujasta tulee zombie ja hän kävelee hidasta ”zombiemaista” kävelyä kohti toista osallistujaa. Osallistuja, jota kohti zombie kävellee, voi pelastautua huutamalla jonkun toisen piirissä olevan nimen. Tällöin siitä osallistujasta, jonka nimi huudetaan tulee uusi zombie ja hän valitsee uuden kohteen. Jos zombie saa kiinni kohteensa ennen kuin kohde ehtii huutaa jonkun osallistujan nimen, hänestä tulee zombie. Leikkiä voi vaikeuttaa lisäämällä zombien kävelytempoa ja muutamalla se lopulta juoksuksi.

Olen puu

Olen puu – harjoitteessa osallistujat rakentavat yhdessä ison kuvan valitsemastaan aiheesta. Ennen varsinaista harjoituksen alkamista valitaan ryhmän kesken kuvan aihe, esimerkiksi metsä, huvipuisto tai vastaanotto huone. Harjoitus aloitetaan siten, että yksi osallistuja menee lavalle ja muodostaa vartalollaan, jokin asennon ja sanoo mitä hän esittää sanalla esimerkiksi "olen puu" tai "olen pilvi". Kun ensimmäinen osallistuja on mennyt kuvaan, joku toinen osallistuja menee jatkamaan kuvaa, tekemällä oman asentonsa ja sanomalla mitä esittää. Näin jatketaan kunnes kaikki osallistujat ovat kuvassa. Uuden osallistujan täytyy asettua kuvaan aina siten, että hän koskettaa jotakuta toista kuvassa olevaa osallistujaa. Esitettävän asian ei tarvitse olla mikään konkreettinen tavara, vaan se voi olla vaikkapa tunne tai jokin muu abstrakti asia. Kun kuva on valmis voi ohjaaja kiertää katsomassa sitä.

Iltrasatu (sanakerrallaan tarina)

Iltrasatu on harjoite, jossa ryhmä tekee yhdessä sadun sanomalla yhden sanan kerrallaan. Harjoituksen aikana on hyvä olla joko piirissä tai rivissä, jotta kaikki pääsevät vuoronperään jatkamaan tarinaan omalla sanallaan. Ohjaaja voi kannustaa ryhmää vievään tarinaa eteenpäin, jos se jää liian pitkäksi aikaa "jauhamaan" samaa asiaa. Ohjaaja voi myös kannustaa ryhmää kuuntelemaan toisiaan, että tarina pysyy loogisena. Harjoitetta voi vaikeuttaa lisäämällä joitakin lauseita, joiden täytyy lauseessa esiintyä, esimerkiksi "olipa kerran..", "tämän jälkeen tapahtui..". "tästä tarinasta opin...". Apulauseet auttavat myös pitämään tarinaa paremmin kasassa.

2 tunti Tarjous ja hyväksyntä

Samurai

Samurai on saman tyyppinen harjoite kuin edellä mainittu swish, bang, poing. Osallistujat seisovat piirissä. Yksi heistä aloittaa signaalin lähettämisen,

laittamalla kämmenensä yhteen ja näin tehden käsistään ”miekan”. Osallistuja nostaa ”miekkansa” ylös ja sanoo: ”hu!”. Tämän jälkeen aloittajan vierustoverit ”lyövät” omilla miekoillaan aloittajaa mahaan ja sanovat: ”ha!”. Tämän jälkeen aloittaja laskee miekkansa alas ja osoittaa jotakuta toista piirissä olevaa miekallaan ja sanoo: ”ho!”. Signaalin vastaanottanut jatkaa, nostamalla oman miekkansa ylös ja sanomalla ”hu!”. Näin näiden kolmen liikkeen ja ääneen sarja jatkuu katkeamattomana. Pelistä putoaa, jos on liian hidas tai tekee väärän liikkeen tai äänen.

Mr. Hit

Osallistujat kävelevät harjoitustilassa, yrittäen täyttää sen kokonaan. Yksi osallistuja aloittaa huutamalla: ”How am I?”, johon muuta osallistujat vastaavat huutamalla: ”Mr. Hit!”. Tämän jälkeen Mr. Hit, ottaa katsekontaktin johonkin osallistujaan ja kävelee tätä kohti yrittäen ottaa hänet kiinni. Jos Mr. Hit saa osallistujan kiinni, osallistuja ilmoittaa siitä muille samalla tavalla kuin yllä sanomalla: ”How am I?”, johon muut vastaavat ”Mr. Hit!”. Osallistuja ei joudu Mr. Hitiksi, jos hän ehtii huutamaan jonkun toisen osallistujan nimen ennen kuin Mr. Hit ottaa hänet kiinni. Tällöin se kenen nimi huudetaan, muuttuu Mr Hitiksi. Jos osallistuja muuttuu Mr. Hitiksi kun hänen nimensä mainitaan, hänen ei tarvitse ilmoittaa siitä sanomalla: ”how am i?”. Osallistuja on nimittäin nimetty Mr. Hitiksi, silloin kun hänen nimensä huudettiin. Haastavuutta peliin voi tuoda, lisäämällä kävely tempoa tai muuttamalla kävely juoksuksi.

Lahjananto

Osallistujat jaetaan pareihin. Parit sopivat kumpi on A ja kumpi B. A aloittaa harjoitteen antamalla B:lle ”lahjan”, määrittelemällä miimisesti sen koon ja painon, mutta ei sano mikä se on. B vastaanottaa lahjan ja määrittelee mikä lahja on käyttämällä sitä miimisesti. Tämän jälkeen B antaa A:lle lahjan samaan tapaan. Harjoitteessa on tärkeää se, ettei suunnittele etukäteen mitä lahjaa on antamassa. Toinen tärkeä asia on, hyväksyä aina toisen tarjoama määrittely lahjalle. Harjoitetta voidaan tehdä joko miimisesti ilman ääntä tai improvisoitujen repliikkien kanssa, mutta tällöinkin määrittely tehdään miimisesti käsillä.

Joo ja

Osallistujat jaetaan pareihin. Parit sopivat kumpi on A ja kumpi B. A aloittaa ”muistelemaan” eli improvisoimalla pienen pätkän jostakin tilanteesta mitä pari on tehnyt yhdessä, esimerkiksi ”Hei, muistatko kun silloin käytiin Kanarian saarilla?”. Kun A on oman pätkänsä kertonut, B jatkaa tarinaa aloittamalla sanoilla ”Joo ja...”. Näin pari jatkaa tarinaan kertomalla sitä vuorotellen. Harjoitteessa on tärkeää, että kumpikin hyväksyy heti toisen tarjoaman ehdotuksen. Harjoitteen aikana tarina saa lähteä lentoon ja pari voi tehdä myös fyysisesti tarinan tarjoamia asioita.

Viisi jalkaa

Ryhmän koosta riippuen ryhmä jaetaan pienryhmiin (pienryhmän koko noin 3-5 henkilöä). Ohjaaja antaa pienryhmille tehtäviä, jonka pienryhmä toteuttaa siten, että kaikki ryhmän jäsenet osallistuvat. Tehtävä on esimerkiksi ”Viisi jalkaa ja kolme päätä ja kuusi kättä”, jolloin pienryhmä toteuttaa tehtävän niin että maassa on viisi ja jalkaa, kolme päätä ja kuusi kättä. Maahan ei saa koskettaa mitkään muut ruumiin osat kuin ne mitä ohjaaja on tehtävän annossa nimennyt. Pienryhmät saavat itse päättää miten tehtävän toteuttavat. Ohjaaja itse määrittelee vaikeustason tehtävän annolla, mutta huomio, että pienryhmien on mahdollista tehtävänannot toteuttaa.

Pienkone ja isokone

Ryhmä jaetaan vähintään kolmen hengen pienryhmiin. Pienryhmille annetaan tehtäväksi, ”koneen rakentaminen”. Ensimmäisenä keksitään koneelle nimi. Kone voi olla joku normaali olemassa oleva kone, tai jokin itsekeksitty. Kone rakennetaan siten, että yksi osallistuja menee lavalle ja toistaa ”konemaista” liikesarjaa johon liittyy myös ääneen. Hän jatkaa liikkeen toistamista harjoitteen loppuun asti. Ensimmäisen osallistujan näytettyä muille osallistujille oman liikesarjansa, seuraava osallistuja menee lavalle hänen seurakseen, liittäen oma liikesarjansa ja äänensä hänen liikkeeseen. Osallistujien ei tarvitse koskea toisiinsa. Näin jatketaan kunnes kaikki osallistujat ovat lavalla. Näin osallistujat muodostavat yhdessä ”koneen”. Osallistujat jatkavat liikesarjaa niin kauan,

kunnes ohjaaja käskee lopettamaan. Osallistuja voi loppua kohden pyytää nopeuttamaan tahtia ja kiihdyttää sen lopulta niin nopeaksi että se "hajoaa". Kun pienryhmät ovat tehneet muutaman koneen, voidaan koko ryhmän kanssa tehdä samalla tyylillä muutamia isoja koneita.

Iltrasatu

Tämän harjoitteen ohjeistuksen löydät ensimmäisen tunnin ohjeistuksesta.

3 tunti Kohti esiintyjyyttä

Mr. hit

Tämän harjoitteen ohjeistuksen löydät toisen tunnin ohjeistuksesta.

Yo biatch, Yo man

Harjoite on samantapainen kuin edellä kuvatta samurai – harjoite. Osallistujat seisovat piirissä. Ensimmäinen osallistuja tekee käsillä "räppi liikkeen" itseensä päin ja sanoo "Yo". Tämän jälkeen osallistujat, jotka seisovat hänen vieressään tekevät "räppi liikkeen" häneen päin ja sanovat "biatch". Tämän jälkeen ensimmäinen liikkeen tekijä lähettää liikkeen, jollekulle muulle piirissä olevalle. Tämä vastaan ottaa liikkeen tekemällä "räppi liikkeen" itseensä ja sanoo "yo". Osallistujan vierustoverit tekevät edellä kuvatusti "räppi liikkeen" keskellä olevaan osallistujaan päin ja sanovat "man". Näin peli etenee eteenpäin. Pelissä on tärkeää muistaa se, että koska liikkeitä on vain kolme ja sanoja on neljä (yo, biatch, yo, man), niin tietty liike ei ole joka kerta samalla sanalla. Pelissä on tärkeää pitää riipeä tahti yllä ja sanoa sanat aina oikeassa järjestyksessä.

Kolme asiaa

Osallistujat seisovat piirissä. Peli aloitetaan siten, että kaikki osallistujat taputtavat reisiinsä sanoen: "kolme asiaa". Tämän jälkeen pelin aloittaja osoittaa jollekulle toiselle osallistujalle käskyn. Käsky tarkoittaa sitä, pelin aloittaja keksii toiselle pelaajalle aiheen mistä hän keksii kolme asiaa. Se mistä aiheesta kolme asiaa ovat, päättää käskyn antaja. Asiat mitä käskyyn voi liittää

voiva olla vaikka ”kolme asiaa koirista, kolme asiaa vihreästä tai kolme asiaa ihmisestä”. Se kuka käskyn vastaanottaa yrittää keksiä mahdollisimman nopeasti kolme asiaa annetusta käskystä. Kun käskyn saanut on tehtävän suorittanut, koko ryhmä taputtaa reisiinsä ja sanoo taas ”kolme asiaa”. Edellisen käskyn saanut keksii nyt jollekulle toiselle osallistujalle uuden aiheen, josta osallistujan täytyy kolme asiaa keksiä. Tätä jatketaan kunnes ohjaaja päättää pelin. Pelin ideana on sanoa ensimmäiset kolme asiaa mitkä mieleen tulee ilman, että sensuroi omia ajatuksiaan.

Kirje

Kirje – harjoite on samantapainen kuin aiemmin mainittu iltasatu –harjoite. Osallistujat jaetaan pareihin ja nämä ”kirjoittavat” yhdessä kirjeen eli sanovat yhden sanan kerrallaan vuorotellen. Kirje harjoitetta voidaan tehdä yleisön edessä ja tällöin yleisö antaa kirjeelle otsikon, esimerkiksi rakkauskirje, kirje kadonneelle siskolle tai mainoskirje. Ideana on, että tarina saadaan kuulostamaan mahdollisimman paljon siltä, että se on kirjoitettu kirje. Toinen tärkeä asia harjoitteessa on se, että kirje pyritään pitämään napakan pituisena ja osallistujia voi kannustaa siihen ettei ”jaaritle” kirjettä liian pitkäksi.

Jähmy

Harjoitetta voidaan tehdä joko pienryhmissä tai koko ryhmän voimin. Harjoitteen tekemiseen tarvitaan kuitenkin vähintään kolme osallistujaa. Kaksi osallistujaa menevät lavalla ja aloittavat näyttelemään kohtausta. Kohtausta ei suunnitella etukäteen vaan sen annetaan ”syntyä” hetkessä. Kohtausta tehdään miimisesti ilman ääntä. Jossain vaiheessa kun kohtausta on mennyt hetki, joku yleisön jäsenestä taputtaa käsiään yhteen ja tällöin lavalla olevat näyttelijät pysähtyvät heti taputuksen kuultuaan still-asentoon. Näyttelijöiden pysähdettyä taputtaja menee jommankumman näyttelijän luokse ja koskettaa tätä hartialle. Tällöin näyttelijä poistuu takaisin yleisöön ja taputtanut osallistuja ottaa hänen paikansa menemällä täysin samaan asentoon, missä poistunut näyttelijä on ollut. Kun poistunut näyttelijä on poistunut, lavalle jääneet näyttelijät ”sulattavat” pois still-asennon aloittamalla täysin uuden kohtauksen ja tilanteen. Uuden tilanteen

määrittelee se näyttelijä joka on viimeisimpänä kohtaukseen tullut. Näin jatketaan kunnes kaikki osallistujat ovat käyneet vähintään kerran lavalla tai että ohjaaja lopettaa harjoitteen. Jos osallistujat aristelevat lavalle menoa, voidaan heidät laittaa jonoon, josta jonon ensimmäinen keskeyttää kohtauksen. Lavalta poistanut näyttelijä menee aina jonon viimeiseksi. Näin kaikki osallistujat menevät aina omalla vuorollaan lavalle, eikä vapaaehtoisia lavalle menijöitä tarvitse houkutella.

Iltrasatu

Tämän harjoitteen ohjeistuksen löydät tunnin yksi ohjeistuksesta.

4 tunti Esiintyisyys

Arriva!

Harjoite on muuten samanlainen kuin edellä mainittu swish bang poing – harjoite, mutta vain meksikolaisella teemalla. Harjoitteessa alkuperäisen harjoitteen sanat swish , bang ja poing korvataan eri sanoilla.

Swish-sana korvataan sanalla arriva!

Bang-sana korvataan sanalla caramba.

Poing-sana korvataan sanalla tequila.

Kissa, koira- nännännää

Osallistujat seisovat piirissä ja taputtavat ensin käsiään ja sitten reisiään luoden näin ryhmin. Ensimmäinen aloittaa sanomalla sana, joka tulee ensimmäisen sanan. Hänen vieressään oleva osallistuja jatkaa välittömästi lisäämällä toisen sanan ensimmäisen perään. Tämän jälkeen koko ryhmä toistaa mainitut sanat ja lisää loppuu nännännää esimerkiksi ”kissa, koira nännännää”. Kun ensimmäiset ovat tehtävänsä suorittaneet, se osallistujat jatkaa, joka sanoo toisena sanan ensimmäisen perään. Osallistuja sanoo nyt tällä kertaa ensimmäisenä sanan ja hänen vierustoverinsa jatkaa liittämällä taas heti sanan toisen perään. Samalla tavalla jatketaan koko piirin ympäri. Harjoitteessa on tärkeää se, että osallistujat sanovat ensimmäisen sanan, joka mieleen tulee. Harjoitetta voi vaikeuttaa määräämällä alkukirjaimen, jolla sanottujen sanojen tulee alkaa.

Jähmy äänellä

Jähmy äänellä on sama harjoite kuin tunnilla kolme, mutta tällä kertaa harjoitetta ei tehdä miimisesti. Kohtauksia näytellessä saa tällä kertaa käyttää puhetta.

Zip zap zop

Harjoite on samantapainen kuin tunnilla kaksi esitelty samurai. Osallistujat seisovat piirissä. Ensimmäinen aloittaa lähettämällä signaalin jollekulle ryhmäläiselle ”pyyhkäisemällä” kämmeniä yhteen ja osoittamalla sitä jolle haluaa signaalin lähettää. Samalla tätä liikettä tehdessään osallistuja sanoo zip. Signaalin vastaanottanut lähettää sen heti eteenpäin edellä mainitulla tavalla ja sanoo zap. Tämän jälkeen signaalin vastaanottanut laittaa taas signaalin heti eteenpäin sanomalla zop. Leikki jatkuu sinne asti kun ohjaaja keskeyttää harjoitteen. Harjoitteessa on tärkeää, sanoa sanat aina oikeassa järjestyksessä ja pitää nopea tahtia yllä.

Myöhässä töistä

Tämä harjoite toimii esittävänä improvisaatioharjoitteena. Harjoitteeseen tarvitaan kolme osallistujaa. Heille jaetaan roolit, jotka ovat työntekijä, pomo ja kollega. Harjoitteen tarkoitus on saada työntekijä arvaamaan missä on töissä, ja tarina siitä miksi on myöhässä. Tarinan runko on seuraava: "No mä heräsin avaruudesta, ja mä tajusin, että mut on ryöstetty ja oon alasti. No sit mä pyysin rahaa Alienilta, jotta pääsisin kuulennolla takaisin töihin ja nyt mä olen tässä". Eli tarinan runkoon kuuluu, heräämispaikka, mitä sitten tapahtui ja kulkuväline jolla töihin on tultu.

Työntekijä poistuu tilasta ja yleisö keksii pomon ja kollegan kanssa myöhästymistarinan. Kun tarina on keksitty, työntekijä pyydetään takaisin tilaan ja harjoitus alkaa. Pomo tenttaa työntekijältä miksi on myöhässä ja myöhästymistarinaa. Kollega yrittää pomon selän takana kuvittaa miimisesti työntekijälle vastauksia. Kollega ei saa jäädä pomolle kiinni työntekijän auttamisesta. Jos työntekijä ei meinaa miimisestä kuvituksesta arvata kysymyksiin vastauksi, pomo voi yrittää auttaa häntä arvaamaan esittämällä oikeanlaisia kysymyksiä. Harjoite loppuu kun työntekijä arvaa työpaikkansa ja myöhästymistarinan.

Istuu, seisoo ja makaa

Tämä harjoite toimii esittävänä improvisaatioharjoitteena eli sitä voidaan esittää improvisaatioesityksissä. Harjoitteeseen tarvitaan kolme osallistujaa.

Osallistujat improvisoivat kohtauksen. Kohtauksen tapahtumapaikka pyydetään yleisöltä. Kohtauksessa näyteltäessä on yksi sääntö: yhden täytyy aina seisoa, yhden maata ja yhden istua. Jos joku näyttelijöistä vaihtaa omaa asentoaan, täytyy kaikkien näyttelijöiden vaihtaa asentoaan siten, ettei esimerkiksi kaksi näyttelijää seiso yhtä aikaa. Näyttelijöitä voidaan kannustamaan keksimään syitä miksi vaihtavat kohtauksen aikana asentojaan niin usein.

Iltrasatu

Tämän harjoitteen ohjeistuksen löydät tunnin yksi ohjeistuksesta.

5 tunti Esiintyisyys

Cowbow

Harjoite on lähes sama kuin tunnilla yksi esitelty harjoite swish, bang, poing. Harjoite on villin lännen teemainen.

Swish on korvattu sanalla yihaa!

Bang pysyy samana.

Poing on korvattu lauseella "Hold you horses".

Harjoitteeseen voi lisätä paikanvaihdoin joka toimii siten, että vuorossa oleva osallistuja ottaa tiukan katsekontaktin johonkuhun toiseen osallistujaan. Kun katsekontakti on saatu, osallistujat vaihtavat paikka "villin lännen hengessä" ja muut osallistujat hyräilevät hyvät, pahat ja rumat – elokuvan tunnusmusiikkia. Kun osallistujat ovat vaihtaneet paikkaa, se osallistuja jatkaa kuka on aikaisemmin katsekontaktin toiselta osallistujalta saanut.

Kysymykseen kysymyksellä

Kysymykseen kysymyksellä on improvisaatioharjoite, jossa kaksi henkilöä menevät lavalle ja keskustelevat vain käyttäen kysymyksiä vuoron perään. Se henkilö häviää, joka on kysymyksen keksimisessä liian hidas tai sanoo lauseen joka ei ole kysymys. Virheeksi lasketaan myös se, jos toistaa toisen sanoman kysymyksen vain vähän muuttamalla sen sanajärjestystä.

Äänitorvi

Harjoitetta voi käyttää esittävänä improvisaatio harjoitteena. Harjoitteen tekemiseen tarvitaan neljä henkilöä. Kaksi henkilöä näyttelevät lavalla ja kaksi

jäljellä olevaa henkilöä toimivat heidän ”äänensä” lavan sivuta. Yleisöltä pyydetään kohtaukselle tapahtuma paikka. Näyttelijät yrittävät miimisesti näyttellä sitä mitä heidän ”äänensä” puhuu.

Tunnetaksi

Lavalle laitetaan neljä tuolia esittämään ”autoa”. Tuoleille istuu neljä näyttelijää. Se näyttelijä joka istuu kuskin vieressä, määrittelee sen tunteen, mikä kaikilla autossa istuvilla näyttelijöillä on. Esimerkiksi jos kuskin vieressä istuva näyttelijä on surullinen, niin kaikkien muidenkin autossa olevien tunteen täytyy olla suru. Tärkeää kuitenkin on että muut autossa olevat näyttelijät eivät vain kopioi sitä mitä kuskin vieressä istuva tekee, vaan sisällyttävät tunteen kohtaukseen jota he improvisoivat. Kun kohtausta on tehty hetki, uusi osallistuja tulee istumaan kuskin viereiselle paikalle ja muut jo autossa olleet näyttelijät siirtyvät yhden tuolin eteenpäin, niin että takapenkiltä yksi näyttelijä poistuu. Tätä jatketaan kunnes kaikki osallistujat ovat päässeet istumaan jokaisella auton penkillä.

Tyylilaji improvisaatio

Tämä harjoite sopii esittäväksi improvisaatioharjoitteeksi. Kohtauksen tekemiseen tarvitaan vähintään kaksi henkilöä, mutta mielestäni se toimii parhaiten kolmella henkilöllä. Yleisöltä pyydetään kohtaukselta tapahtuma paikka. Näyttelijät improvisoivat lyhyen kohtauksen, joka tapahtuu yleisön päättämässä paikassa. Kohtauksen jälkeen, yleisöltä pyydetään uusi tyylilaji kohtaukselle, esimerkiksi kauhu, komedia western tai dokumentti. Nyt näyttelijät improvisoivat saman kohtauksen uudelleen annetulla tyylilajilla.

Ilta satua

Tämän harjoitteen ohjeistuksen löydät ensimmäisen tunnin ohjeistuksesta.

Näyttelijöiden improvisaatio tunti

Mr Hit

Tämän harjoitteen ohjeistuksen löydät toisen tunnin ohjeistuksesta.

Hedelmäsalaatti

Osallistujat istuvat tuoleilla piirissä. Jokaiselle jaetaan jokin hedelmäryhmä esimerkiksi omena banaani tai päärynä. Hedelmäryhmien määrä kannattaa valita sen mukaan, kuinka monta osallistujaa on. Isommissa ryhmissä hedelmäryhmiä voi olla jopa viisi erilaista. Yksi osallistuja seisoo piirin keskellä. Kun hän huutaa hedelmäryhmän nimen, silloin jokainen joka kuuluu tähän

ryhmää, nousee ylös ja vaihtaa paikkaa jonkin toisen samaan ryhmään kuuluvan kanssa. Keskellä oleva yrittää ”varastaa”, hedelmäryhmään osallistujan paikan kun hedelmäryhmä nousee ylös. Se joka ei kerkeä istumaan kenenkään paikalle pääsee keskellä huutamaan eri hedelmäryhmiä. Keskellä oli voi huutaa myös käskyn hedelmäsalaatti, jolloin kaikki osallistujat hedelmäryhmästä riippumatta vaihtavat paikkaa.

Formulaviesti

Osallistujat seisovat tai istuvat piirissä. Osallistujat jakautuvat ryhmään A ja B, mutta seisovat edelleen yhdessä isossa piirissä, niin, että joka toinen osallistuja on A ja joka toinen B. Sekä A että B ryhmälle annetaan ”ajoneuvoksi” tyyny tai pehmolelu, jota on tarkoitus kuljettaa piiriä ympäri antaen se aina seuraavalle omaan ryhmään kuuluvalla. Se kumman ”ajoneuvo” saavuttaa ensin toisen ryhmän ”ajoneuvon” voittaa pelin. Toisen ryhmän ajoneuvon etenemistä ei saa estää.

Rituaalipiiri (afrikkalainen piiri)

Osallistujat seisovat piirissä. Osallistujat tömistelevät jaloillaan yhteistä ”marssi” rytmiä. Jokainen osallistuja tekee vuoron perään rytmiin sopivan liikesarjan ja äänen. Kun osallistuja on oman liikesarjansa ja äänensä tehnyt, toistaa ryhmä osallistujan tekemän liike- ja äänisarjan. Kun ryhmä on toistanut liikkeen, vuoro siirtyy seuraavalle. Harjoitteessa on tärkeää pysyä ryhmissä ja olla suunnittelematta sitä mitä omalla vuorollaan aikoo tehdä vaan antaa sen enemminkin syntyä hetkessä.

Istuu seisoo makaa

Harjoitteen ohjeistuksen löydät neljännen tunnin ohjeistuksista.

Maailmanmestaruuskisat

Harjoite sopii hyvin esittäväksi improvisaatioharjoitteeksi. Harjoitteeseen tarvitaan vähintään neljä ja korkeintaan kuusi osallistujaa. Harjoitteessa on kolme erilaista roolia: juontaja, asiantuntia ja 2-4 kisailijaa. Harjoitteessa juonnetaan ja esitetään jokin lajin maailmanmestaruuskisat. Yleisöltä pyydetään maailmanmestaruuskisan aihe, se voi olla jotain mielikuvituksellista esimerkiksi nappien ompelun maailmanmestaruuskisat tai nenän kaivamisen maailmanmestaruuskisat. Kun kisan aihe on päätetty ja roolit jaettu harjoite alkaa.

Juontaja toimii kuin oikeana maailmanmestaruuskisojen juontajana ja hänen seuranaan studioissa on asiantuntia. Asiantuntia on sen kisan lajin asiantuntia,

mikä laji kisassa on. Kisailijat ovat kauempana, vertytelemässä kilpailua varten. Juontaja ja asiantuntia ovat eri tilassa (studiossa) kuin kisailijat eli he tarkkailevat kisailijoiden suoritusta. Kisailijoita näyttelevät ilman ääntä miimisesti. Juontaja ”esittelee” kilpailijat yleisölle ja kertoo mistä maasta he ovat kotoisin. Asiantuntija voi lisätä juontajan esittelyyn ”nippelitietoja” kilpailijoista. Kun kisaajat on esitelty, juontaja tekee lähtölaskennan ja kisa alkaa. Juontaja ja asiantuntia kommentoivat koko kisan ajan kilpailijoita ja kertovat aina yleisölle kuka johtaa. Jossain vaiheessa kisaa, juontaja ”huomaa”, jonkun kisailijan tekevän jotain vilpillistä ja hän voi ”pausettaa” kisan. Tällöin kisailijat pysähtyvät still-asentoon. Juontaja voi ”kelata” tilannetta taaksepäin ja näyttää ”hidastettuna” mitä vilpillistä on tapahtunut. Kisailijoita esittävät toteuttavat fyysisesti taaksepäin kelauksen ja hidastuksen. Tämän jälkeen juontaja voi ”painaa taas playtä” ja kisa voi jatkua. Lopulta joku kisailijoista voittaa kilpailun ja juontaja esittelee hänet yleisölle. Juontaja voi tämän jälkeen käydä ”haastattelemassa” kisailijaa kentällä.

Harjoitteessa on tärkeää, että kisailijat kuuntelevat tarkasti juontajaa ja asiantuntijaa ja toteuttavat heidän tarjoamiaan tilanteita. Samoin juontajan ja asiantuntijan on seurattava tarkasti kisailijoita ja heidän tarjoamia tilanteita.

3 repliikin kohta

Ohjaaja kirjottaa ennen tätä harjoitusta kolme repliikkiä mitä harjoitteessa käytetään. Repliikit voivat olla esimerkiksi:

A: Mikä tuo on?

B: Taidan tunnistaa sinut.

A: Ai, hei mitä sinulle kuuluu?

Repliikit toimivat parhaiten silloin kun ne eivät tarjoa liiaksi jotain tilannetta tai tapahtumaa.

Kaksi näyttelijää on lavalla ja heille on jaettu roolit A ja B. Näyttelijät improvisoivat kohtauksen, jossa heidän pitää käyttää annetut repliikit. Kohtaukseen ei saa lisätä muita repliikkejä kuin ne, mitä on aiemmin kirjoitettu.

Olen puu

Tämän harjoitteen ohjeistuksen löydät ensimmäisen tunnin ohjeistuksesta.

Muut tekstissä esiintyneet harjoitteet

Kuuma tuoli

Harjoite toimii hyvin hahmoharjoitteena. Näyttelijä istuu tuolille. Näyttelijä on koko harjoitteen ajan siinä hahmossa mitä näytelmässä esittää. Nyt ohjaajalla ja yleisöllä on vapaus kysyä hahmolta mitä vaan ja näyttelijän täytyy vastata kysymyksiin koko ajan kuitenkin hahmossaan pysyen.

Repliikit lapuilta

Harjoite toimii hyvin esittävänä improvisaatioharjoitteena. Harjoitteeseen tarvitaan 3-5 näyttelijää. Ennen harjoitteen alkua yleisöltä kerätään mahdollisimman monta repliikkiä, mitkä yleisö kirjoittaa pienille lapuilla. Kun repliikit ovat kerätty, ne jaetaan tasan harjoitteen näyttelijöiden kesken. Näyttelijät improvisoivat kohtauksen ja yleisöltä pyydetään kohtaukselle tapahtuma paikka. Näyttelijöiden improvisoidessa kohtausta heidän on käytettävä mahdollisimman paljon etukäteen lapuille kirjoitettuja repliikkejä. Näyttelijät saavat käyttää myös improvisoitua puhetta, mutta suurimman osan replikoinnista pitää olla lapuista.

Bussipysäkki vaihtuvilla statuksilla

Harjoite soveltuu kahdelle tai kolmelle näyttelijälle. Näyttelijät improvisoivat kohtauksen joka sijoittuu bussipysäkille. Jokaisella näyttelijällä on eri status eli yhdellä on ylin status ja toisella alin. Kesken harjoituksen ohjajaa pyytää näyttelijöitä vaihtamaan statuksia ja jatkamaan kohtaus loppuun.

Hahmoharjoitteet

Ohjasin speksin aikana useita eri hahmoharjoitteita, joista yksi on jo edellä mainittu kuuma tuoli.

Teimme muutamia erilaisia hahmoharjoitteita missä tutkittiin hahmon kävelytyyliä sekä sitä miten hahmo esimerkiksi istuu tai nostaa esineen ylös.

Teimme myös improvisoituja kohtauksia, missä hahmot kohtasivat bussipysäkillä.